

διαβάστε μας

Πέμπτη 11 Ιουνίου 2026

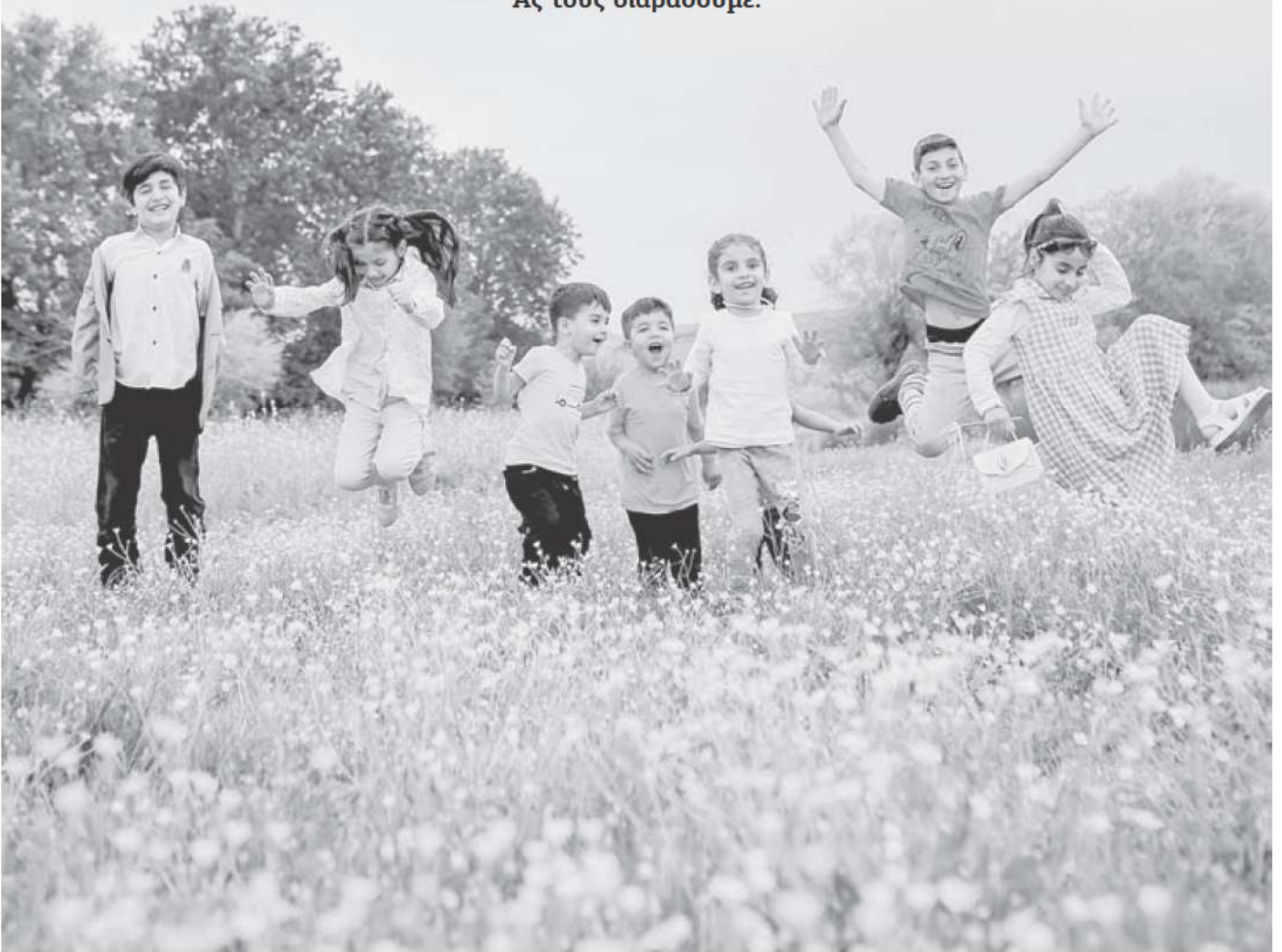
Ενα σχολείο καθρέπτης μας

Πώς θέλουν το σχολείο τους τα παιδιά;

Στο ερώτημα απαντούν μαθητές από επτά Δημοτικά Σχολεία της Αχαΐας τα οποία συμμετείχαν στο πρόγραμμα «Ενα σχολείο καθρέπτης μας» το οποίο αποτελεί μια ολοκληρωμένη παιδαγωγική παρέμβαση με στόχο την ενδυνάμωση της σχολικής κοινότητας και την καλλιέργεια μιας ουσιαστικά συμπεριληπτικής κουλτούρας.

Στο παρόν ένθετο οι μαθητές από το 19ο και 34ο Δημοτικό Σχολείο Πατρών, το 1ο Δημοτικό Σχολείο Παραλίας Πατρών, το Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Κωφών και Βαρηκόων, το Δημοτικό Σχολείο Καμινίων, το Δημοτικό Σχολείο Ερυμάνθειας και το 5ο Δημοτικό Σχολείο Αιγίου καταθέτουν τις σκέψεις τους σχετικά με τα όσα διδάχτηκαν αλλά και τα όσα οραματίζονται.

Ας τους διαβάσουμε.



ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

ΕΙΔΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΩΦΩΝ ΚΑΙ ΒΑΡΗΚΩΝ

Ένα Ταξίδι Συμπεριλήψης και Ενσυναίσθησης

Προϊσταμένη: **Νικολοπούλου Αγγελική**

Συμμετέχουσες εκπαιδευτικοί: **Τερζή Παναγιώτα, Σαλάπα Αθηνά**



Οι μαθητές του Ειδικού Σχολείου Κωφών και Βαρηκώων με τη δασκάλα τους Παναγιώτα Τερζή

ΔΙΓΩΘΗΚΑ πάρα πολύ, που ανέβηκα και μίλησα στην εκδήλωση 5 Δεκεμβρίου 2025. Εκεί παρουσιάσαμε τα αποτελέσματα της έρευνάς μας.

Γεράσιμος Πανόπουλος
μαθητής Β' τάξης

ΕΜΕΝΑ ΜΟΥ άρεσε, γιατί πήγαμε πολλές βόλτες, μαζί με άλλους μαθητές από άλλα σχολεία και έκανα πολλές φίλες. Αυτές δεν ήξεραν Νοηματική Γλώσσα, αλλά μια χαρά μιλήσαμε και παίξαμε.

Ειρήνη Αποστολοπούλου
μαθήτρια Α' τάξης

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ, εγώ ήμουν στην ομάδα των μαθητών που επισκεφθήκαμε τον Πρύτανη και τον Δήμαρχο και ένιωσα σημαντικό, που μίλησα μαζί τους για τα προβλήματα, που αντιμετωπίζουμε οι κωφοί στην επικοινωνία στο Πανεπιστήμιο στις υπηρεσίες του Δήμου, αλλά και για τις δυσκολίες των παιδιών με άλλες αναπηρίες.

Κωνσταντίνος Γιάννης
μαθητής Ε' τάξης

ΕΝΙΩΘΑ ΠΟΛΥ ΟΜΟΡΦΑ κάθε φορά που ερχόταν η κα Μαριάννα και η κα Ιλιάννα στο σχολείο μας, γιατί παίζαμε ωραία παιχνίδια, είπαμε ωραίες ιστορίες. Σκέφθηκα πόσο πολύ μας αγαπούν!!! Κατάλαβα, ότι δεν πευράζει αν είσαι κωφός, αν δεν μπορείς να περπατήσεις, αν δεν μπορείς να δεις. Το σημαντικό είναι να θέλεις να γίνεις φίλος και να αγαπάς.

Ειρήνη Αποστολοπούλου
μαθήτρια Α' τάξης

ΚΑΘΕ ΧΡΟΝΟ στο σχολείο μας, οι δασκάλες σχεδιάζουν προγράμματα ή γιορτές που συνεργάζομαστε μαζί με μαθητές από άλλα σχολεία. Αυτό μου άρεσει πάρα πολύ, γιατί έτσι κάνω νέους φίλους. Και είμαστε πολλά παιδιά μαζί.

Κωνσταντίνος Γιάννης
μαθητής Ε' τάξης

ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ είδα να έρχονται δασκάλες στο σχολείο μας, που δεν είναι δικές μας και να μας μιλούν για τα άτομα με αναπηρία. Η κυρία μας, μας είπε ότι, η κα Μαριάννα, είναι Σχολική Σύμβουλος και η κα Ιλιάννα Σάρρα είναι δασκάλα στο ΚΕΔΑΣΥ. Αυτό μου άρεσε πολύ, γιατί αυτές οι δασκάλες δεν δουλεύουν σε ειδικό σχολείο, αλλά σκέφθηκαν να μιλήσουν για το πως μπορεί να αισθάνεται ένα παιδί, που είναι αυτιστικό, που είναι κινητικά ανάπηρο. Τι δυσκολίες αντιμετωπίζει.

Κωνσταντίνος Καψής
μαθητής Ε' τάξης

ΕΜΕΝΑ ΜΟΥ ΑΡΕΣΕ, γιατί οι ίδιοι δεν μιλούσαν πολύ. Είδαμε μαζί βίντεο, κάναμε παιχνίδια και μας ρωτούσαν να πούμε εμείς τι σκεφτόμαστε, τι νιώθαμε, τι θα κάναμε, εάν είχαμε έναν συμμαθητή σαν το αγόρι στην ταινία..... Σκέφθηκα πολύ...

Γεράσιμος Πανόπουλος
μαθητής - Β' τάξης

ΚΑΠΟΙΕΣ ΦΟΡΕΣ, δεν μπορώ να καταλάβω γιατί κάνει μερικά πράγματα ένας μαθητής από μία άλλη τάξη του σχολείου μου. Κάποιες φορές είναι ενοχλητικός για εμένα. Τώρα κατάλαβα, ότι μοιάζει με το παιδί-κι στο βίντεο που είδαμε στην αρχή. Με βοήθησε να τον καταλάβω και να είμαι πιο φιλικός μαζί του. Δεν είχα σκεφθεί νωρίτερα, ότι μπορεί να τον ενοχλούσε εμείς. Μέσα από αυτό το πρόγραμμα κατάλαβα, ότι καλό είναι να σκεφτόμαι, πως θα ένιωθα εγώ, αν ήμουν στη θέση αυτού του παιδιού. Έτσι, θα μπορού να καταλάβω καλύτερα άλλα παιδιά που έχουν άλλες δυσκολίες και να μην θυμώνω ή να μην είμαι αδιάφορος. Να θέλω να κάνω παρέα μαζί τους, γιατί και εγώ θέλω να με κάνουν παρέα οι άλλοι. Με στεναχωρεί, όταν καταλαβαίνω, ότι κάποιο παιδί δεν θέλει να είναι φίλος μου, επειδή δυσκολεύομαι να μιλάω σωστά. Με την κα Γιώτα μιλούσαμε για αυτά τα θέματα όλη τη χρονιά, αλλά κάποια τα κατάλαβα καλύτερα με τις δράσεις, τα παραμύθια, τα παιχνίδια, τις κατασκευές που ζήσαμε, όπως όταν ανέβηκα σε αμαξίδιο και κινήθηκα μέσα στην πόλη.

Κωνσταντίνος Καψής
μαθητής Ε' τάξης

ΟΤΑΝ Η ΔΑΣΚΑΛΑ ΜΟΥ, μας είπε ότι χρειάζεται να γίνουμε μικροί ερευνητές, να περπατήσουμε στην πόλη, να γράψουμε τις παρατηρήσεις μας, να σκεφθούμε ερωτήσεις για τον Δήμαρχο, για τον αστυνομικό διευθυντή κ.λπ., μαγευτικά!!! Είναι εύκολο ένα άτομο με κινητική αναπηρία να κυκλοφορήσει μόνο του στην πόλη, στο πανεπιστήμιο. Είναι εύκολο ένας κωφός να παρακολουθήσει τα μαθήματα στο πανεπιστήμιο; Πώς θα ανέβει τα σκαλοπάτια σε μια εκκλησία ένα άτομο με κινητική αναπηρία;

Νεκτάριος Ιωαννίδης
μαθητής Ε' τάξης

ΚΑΤΑΛΑΒΑ ότι η πόλη μας δεν είναι φιλική στα άτομα με αναπηρία! Είδα, ότι στην πόλη υπάρχουν πιο πολλές σκάλες από ράμπες. Η πόλη μας έχει πολλές δυσκολίες. Χρειαζόμαστε να ενημερώσουμε τον Δήμαρχο, τον Δεσπότη, όλους, για αυτά που εμείς τα παιδιά είδαμε, με την έρευνα που κάναμε, μαζί με τα παιδιά της Ε' τάξης από το 1ο Δημοτικό Σχολείο Παραλίας

Κωνσταντίνος Καψής
μαθητής Ε' τάξης

ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΜΕ ΔΥΣΚΟΛΕΩΣΕ, όταν είμαστε όλοι μαζί με τους άλλους μαθητές είναι η επικοινωνία. Κάποια παιδιά μιλούσαν σιγά ή ήταν μακριά μου και έπρεπε να ρωτώ ξανά και ξανά τι είπαν. Αισθάνθηκα άσχημα, για αυτό υπήρχαν «parts of me» που ήθελαν να κάνω φίλους και άλλα «parts of me» που δεν ήθελαν.

Κωνσταντίνος Καψής
μαθητής Ε' τάξης

ΚΑΠΟΙΑ ΠΑΙΔΙΑ από το άλλο σχολείο, όταν μιλούσαν μεταξύ τους με δυσκόλευε να καταλάβω τι έλεγαν. Στο τέλος μάθαμε να επικοινωνούμε

Γεράσιμος Πανόπουλος
μαθητής Β' τάξης

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, με ρώτησε για το κακικό μου. Του είπα, την ιστορία μου και μου είπε, πως λυπάται. Του απάντησα ότι δεν πευράζει, έτσι είναι η ζωή μας. Τότε ο Αλέξανδρος μου είπε «δεν πευράζει που φοράς ακουστικό».

Κωνσταντίνος Γιάννης
μαθητής Ε' τάξης

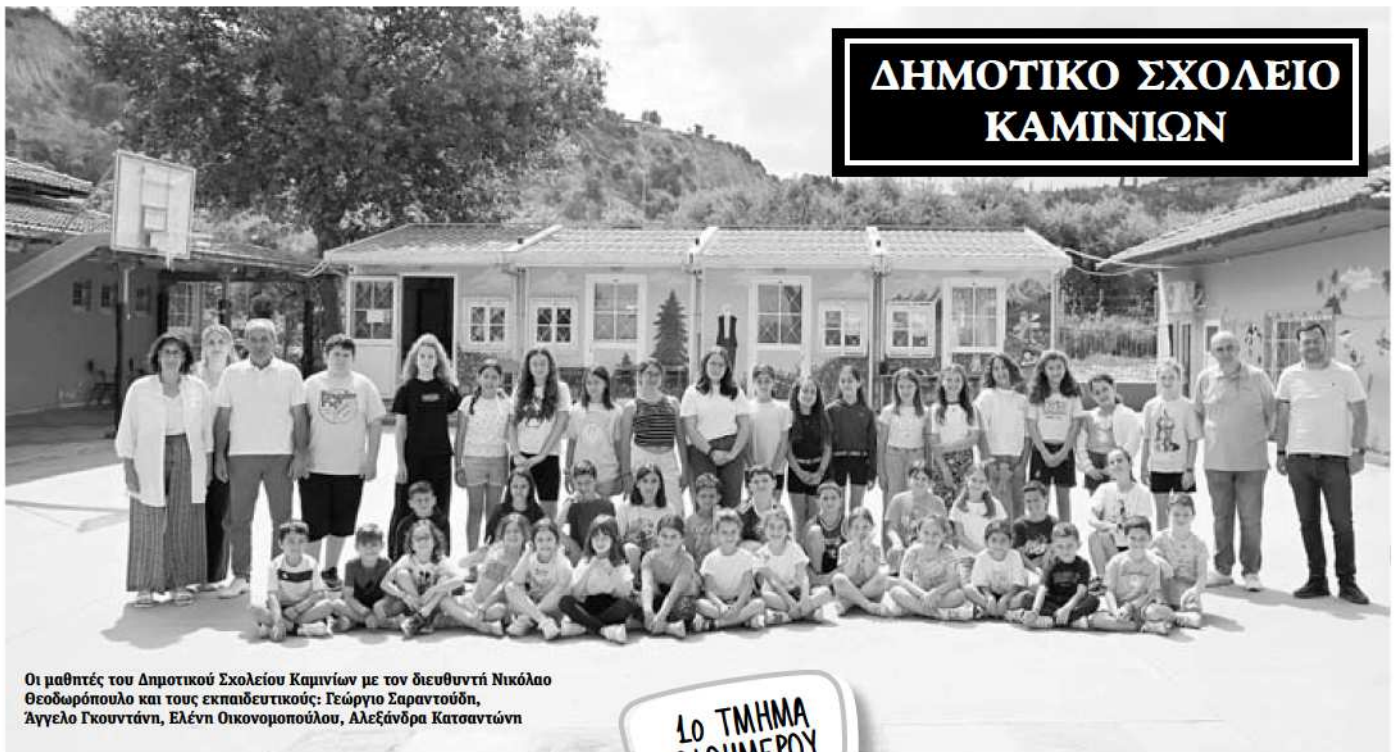
ΓΙΑ ΕΜΕΝΑ ήταν δυνατή εμπειρία, που ανέβηκα στο αμαξίδιο, που έφερε η κα Μαριάννα στο σχολείο μας. Δυσκολευόμουν να κινηθώ με αυτό. Τότε κατάλαβα, ότι κάθε άνθρωπος έχει τη δική του δυσκολία. Όλοι μας καλό είναι να σκεφτόμαστε τις δυσκολίες των άλλων και να προσπαθούμε να τις μειώσουμε. Να κάνουμε πράγματα, που θα γερμίζουμε τα εμπόδια. Να προσπαθούμε να είναι όλοι άνθρωποι ευτυχημένοι και χαρούμενοι

Νεκτάριος Ιωαννίδης
μαθητής Ε' τάξης

ΜΕ ΤΙΣ ΔΑΣΚΑΛΕΣ πήγαμε στην πλατεία Γεωργίου, την Παγκόσμια Ημέρα Συνδρόμου Down. Είδα πολλά παιδιά με διαφορετικά πρόσωπα από εμάς. Ήταν πολύ χαρούμενα και φιλικά μαζί μας. Δεν μας ήξεραν, αλλά μας αγκάλιασαν, χορεύσαμε μαζί. Όλοι μαζί είπαμε, «πευράζει που φοράω γυαλιά; Όχι δεν πευράζει. Πευράζει που φοράω μία κίτρινη και μία κόκκινη κάλτσα; Όχι δεν πευράζει». Ένιωσα την αγάπη!!! Κατάλαβα, όταν έβλεπα αγάπη δεν σε πευράζει τίποτα.

Λάζαρος Καραχάλιος
μαθητής Ε' τάξης

Οι μαθητές συμφωνήσαν στα πιο κάτω, για το πώς ονειρεύονται το σχολείο τους, στο μέλλον. Ανέλαβε να τους εκπροσωπήσει, ο μαθητής της Ε' Κωνσταντίνος Γιάννης. Θα θέλαμε δίπλα στο σχολείο μας να ήταν ένα άλλο Δημοτικό Σχολείο με πολλά παιδιά. Να κάνουμε γυμναστική, θέατρο, εκδρομές μαζί. Να παίζουμε στα διαλείμματα όλοι μαζί. Μας δυσκολεύει το μάθημα της Γλώσσας και κάποια άλλα μαθήματα, όπως η Γεωγραφία, κάποια παιδιά τα δυσκολεύει η Ιστορία. Θέλουμε αυτά τα μαθήματα να τα κάνουμε μόνοι μας, γιατί χρειαζόμαστε περισσότερο χρόνο για να καταλάβουμε. Επίσης κάποιοι από εμάς δυσκολεύονται, όταν είναι πολλοί μαθητές στην τάξη, δεν μπορούν να συγκεντρωθούν. Στο σχολείο μας αισθανόμαστε ασφάλεια, γιατί οι δασκάλες και οι συμμαθητές μας, μας καταλαβαίνουν.



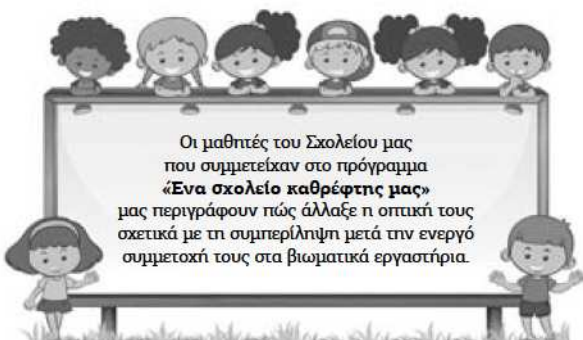
Οι μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Καμινίων με τον διευθυντή Νικόλαο Θεοδωρόπουλο και τους εκπαιδευτικούς: Γεώργιο Σαραντούδη, Άγγελο Γκουντάνη, Ελένη Οικονομοπούλου, Αλεξάνδρα Κατσαπώνη

«Εύχομαι στο μέλλον τα παιδιά να είναι χαρούμενα»

Δ/ντής: Νίκος Θεοδωρόπουλος

Στο Σχέδιο Δράσης «Ένα σχολείο καθρέφτης μας» δραστηριοποιήθηκαν οι εκπαιδευτικοί:

- Ελένη Οικονομοπούλου (ολοήμερο)
- Γεώργιος Σαραντούδης (Δ' τάξη)
- Άγγελος Γκουντάνης (Ε' τάξη – συντονιστής)
- Αικατερίνη Παπαδοπούλου (Β' τάξη)
- Χριστίνα Λυκοπούλου (Α' τάξη – συντονίστρια)
- Αλεξάνδρα Κατσαπώνη (Α' τάξη)
- Νικολίτσα Λάβαρη (Β' τάξη – παράλληλη στήριξη)



1ο ΤΜΗΜΑ ΟΛΟΗΜΕΡΟΥ

«Σταμάτησα να βλέπω τη διαφορετικότητα ως εμπόδιο, όταν κατάλαβα ότι όλοι έχουμε μια "κρυφή" δυσκολία-ρωγμή», αναφέρει η **Ελευθερία Κυριαζή**.

«Άλλαξα γνώμη, όταν είδα έναν συμμαθητή μου να προσπαθεί διπλά για πράγματα που εγώ θεωρούσα δεδομένα», επισμαίνει η **Κλεονίκη Μπονάτσου**,

ενώ η **Άμη Τζάφα** γράφει ότι: «Σκέφτηκα θετικά, όταν κατάλαβα ότι οι αδυναμίες μας έκαναν την ομάδα πολύ πιο ενδιαφέρουσα από όσο φανταζόμουν».

Η στιγμή που ένιωσα ότι ανήκουν όλοι σε μια ομάδα ήταν: «Όταν στο διάλειμμα οι συμμαθητές μου άλλαξαν τους κανόνες του παιχνιδιού για να μπορέσω να παίξω κι εγώ», γράφει η **Ελένη Μακρή**.

Η **Γεωργία Χουλιάρα** υποστηρίζει ότι: «σε μια δύσκολη στιγμή, όλη η τάξη με στήριξε χωρίς να με κρίνει».

Έγραψε η **Στέλλα Αθανασοπούλου**: «Ενωσα της ομάδας, όταν η γνώμη μου ακούστηκε με προσοχή, παρόλο που ντρέπομαι να μιλήσω μπροστά σε κόσμο».

Οι αλλαγές που πρότειναν για ένα πιο συμπεριληπτικό σχολείο: «Θα ήθελα το σχολείο να έχει παντού ράμπες και επιγραφές σε σύστημα Braille, ώστε κανένας να μην νιώθει αποκλεισμένος» προτείνει ο **Παναγιώτης Μπουφογιάννης**.

Η **Εύη Βγενοπούλου** θα ήθελε: «να μάθουμε όλοι τις βασικές λέξεις στη νοηματική γλώσσα έτσι ώστε να επικοινωνούμε με τα κωφά παιδιά».

Η **Παναγιώτα Κοτσαύτη** επιθυμεί: «να υπάρχουν ειδικά διαμορφωμένοι ήσυχος χώροι για παιδιά που ενοχλούνται από τη φασαρία».

«Ονειρεύομαι ένα σχολείο στο μέλλον όπου να είμαστε όλοι αποδοκτικοί και να νιώθουμε πως έχουμε μια θέση στην παρέα, χωρίς τον φόβο του αποκλεισμού», επιθυμεί η **Μελίνα Κηπουρού**

και η **Ελένη Μπονάτσου** συνεχίζει: «Θέλω ένα σχολείο που να νιώθουμε ασφαλείς και να είμαστε ο εαυτός μας, χωρίς να ακούμε κριτική για τα μειονεκτήματά μας».

Η **Σταυρούλα Κοτσαύτη** ονειρεύεται ένα σχολείο που: «όλα τα παιδιά θα συνυπάρχουν με αποδοχή, χωρίς αποκλεισμούς λόγω διαφορετικότητας».

Τέλος η **Σπυριδούλα Αγγελοπούλου** εύχεται: «να υπάρχουν στον μέλλον σχολεία με μαθητές από διαφορετικές χώρες και με παιδιά που έχουν ιδιαιτερότητες, τα οποία θα λειτουργούν με αλληλεγγύη, απλοστήριξη, χωρίς bullying και διακρίσεις».

Δ' ΤΑΞΗ

Βλάχου Μαριάννα:

Η συμμετοχή μου στο πρόγραμμα «Ένα Σχολείο καθρέφτης μας» με έβαλε να σκεφτώ και να νιώσω διαφορετικά για όλα τα παιδιά και κυρίως για τα παιδιά με ιδιαίτερες. Να ονειρευτώ ένα σχολείο όπου θα στηρίζει και θα βοηθάει ο ένας τον άλλο.

Μπουφογιάννης Παναγιώτης:

Θα ήθελα ένα σχολείο στο οποίο να υπάρχουν τουαλέτες για αναπήρους και ράμπες για παιδιά με προβλήματα στην κίνηση. Επίσης θα ήθελα στο σχολείο τα παιδιά να έχουν καλές σχέσεις μεταξύ τους.

Αθανασοπούλου Στέλλα:

Από τις δράσεις του προγράμματος που κάναμε κατάλαβα πως όλοι έχουμε ραγίσματα, αλλά είμαστε ίσοι και μπορούμε αυτά τα ραγίσματα να τα κάνουμε πλεονεκτήματα μέσα από κοινές δραστηριότητες.

Μακρή Ελένη:

Εγώ ένιωσα μέλος μιας ομάδας, όταν μοιραστήκαμε τις σκέψεις μας, τα μυστικά μας και είδα πως έχουμε πολλά κοινά και ίδιες δυσκολίες.

Κυριαζή Ελευθερία:

Υλοποιώντας τη δράση «Ένα Σχολείο καθρέφτης μας», κατάλαβα πως τα παιδιά με ιδιαίτερότερες έχουν ίσα δικαιώματα και ίσες ευκαιρίες, διότι είμαστε όλοι ίσοι.

Πίττα Λεμονιά:

Θέλω στο σχολείο του μέλλοντος όλα τα παιδιά να είναι ευγενικά και να μην έχουμε συγκρούσεις, γιατί όλα έχουμε ίσα δικαιώματα.

Τσαντίλας Ανδρέας:

Όλα τα παιδιά έχουν ραγίσματα και πρέπει να τα βοηθάμε. Όλοι πρέπει να είμαστε ίσοι σε όποιο χώρο κι αν βρισκόμαστε και με όποιον και να είμαστε, διότι όλοι έχουμε δικαιώματα.

Γιαννόπουλος Φώτιος:

Ένωσα ότι ανήκω σε μία ομάδα, όταν είδα πως μοιραζόμαστε κοινά πράγματα, πως στηρίζει και βοηθάει ο ένας τον άλλο.

Χουλιάρη Γεωργία:

Με έκαναν να σκεφτώ διαφορετικά για τα άτομα με ιδιαίτερότερες οι δραστηριότητες που δουλέψαμε μέσω του προγράμματος, οι επισκέψεις που πήγαμε, οι συζητήσεις και οι κατασκευές που κάναμε στα εργαστήρια.

Θανόπουλος Νικόλαος:

Εγώ ένιωσα πως ανήκω σε μία ομάδα, γιατί όταν κάνω λάθη η ομάδα - φίλοι μου με στηρίζουν και με βοηθούν να τα καταλάβω και να τα ξεπεράσω.

Ξουρή

Κωνσταντίνος:

Μέσα από το πρόγραμμα «Ένα σχολείο καθρέφτης μας» ονειρεύομαι να γίνουμε όλοι μία μεγάλη παρέα, να μην έχουμε αντιπαθείς και να στηρίζει ο ένας τον άλλο.

Μπονάτσου Κλεονίκη:

Εγώ νιώθω πως ανήκω σε μία ομάδα όταν παίζουμε στη γυμναστική, όταν συνεργαζόμαστε σε δραστηριότητες και όταν συζητάμε με τα παιδιά της ομάδας την καθημερινότητά μας, τα μυστικά μας και τα προσωπικά μας πράγματα.

Χρυσανθόπουλος Θεόδωρος:

Στο σχολείο του μέλλοντος θα ήθελα τα παιδιά να σεβονται τη διαφορετικότητα και να λειτουργούν σαν ομάδα.

Πολυωρόπουλος Αντώνης:

«Νιώθω ότι ανήκω σε μια ομάδα χωρίς εγωισμούς, εντάσεις και πολύ θετική διάθεση».

Ε' ΤΑΞΗ

Χαρά Θανοπούλου:

«Μέσα από τις πολλές δράσεις που κάναμε, βλέπω τους συμμαθητές μου με άλλη οπτική. Το σχολείο του μέλλοντος θα ήθελα να είναι πιο φιλικό, πράσινο και το προσαυτικό του να είναι το δάσος. Όλα τα παιδιά να συνυπάρχουν αρμονικά, να αλληλοβοηθούνται σε ένα όμορφο περιβάλλον».

Χρήστος Ψύλλιας:

«Το σχολείο του μέλλοντος να είναι έτσι φτιαγμένο, ώστε τα παιδιά με κινητικά προβλήματα να μην νιώθουν μειονεκτικά».

Κωνσταντίνος- Γεράσιμος Λούκας:

«Μέσα από τις πολλές και διαφορετικές δράσεις κατάλαβα ότι είμαστε μεν διαφορετικοί αλλά και ίσοι σε όλα. Έχουμε να μάθουμε πολλά στους μεγαλύτερους».

Αλεξάνδρα Κουρτούμη:

«Όλα τα σχολεία πρέπει να διαθέτουν ράμπες ασφαλείας, ανασανέρ και ειδικές τουαλέτες για παιδιά ΑΜΕΑ».

Α' ΤΑΞΗ

Θεοχάρης Θεοδωρόπουλος:

«Τα αμαξίδια πρέπει να κινούνται ελεύθερα στο σχολείο».

Μάριος Ξουρή:

«Σκέφτηκα τις δυσκολίες όταν ανέβηκα στο αναπηρικό καροτσάκι».

Παναγιώτα Διδάχου:

«Εύχομαι στο μέλλον όλα τα παιδιά να έχουν ειρήνη μεταξύ τους».

Μαργαρίτα Γιαννακοπούλου:

«Μπήκα στη θέση των παιδιών με αναπηρία, όταν έκανα την τυφλή».

Παύλος Καββαδάς:

«Φόρεσα τη μάσκα, έκανα τον τυφλό και κατάλαβα τις δυσκολίες».

Δήμητρα Βλάχου:

«Μέσα από τις δράσεις, μπήκα στη θέση των παιδιών με ιδιαίτερα προβλήματα».

Αλέξανδρος Γεωργόπουλος:

«Έπαιξα τον ρόλο του παιδιού με κινητικά προβλήματα».

Αλεξάνδρα Αθανασοπούλου:

«Εύχομαι όλα τα παιδιά να μπορούν να πηγαίνουν στο σχολείο».

Ηλιάννα Καλαντζοπούλου:

«Γίναμε μια ομάδα με όλα τα παιδιά».

Κατερίνα-Παναγιώτα Ράμμου:

«Εύχομαι στο μέλλον όλα τα παιδιά να είναι καλά και να ξεπερνούν τα εμπόδια».

Ροδιανή Αντωνοπούλου:

«Όταν βοηθάμε ο ένας τον άλλο, τα καταφέρνουμε».

Δέσποινα Θανοπούλου:

«Εύχομαι στο μέλλον τα παιδιά να είναι χαρούμενα».

Χρυσούλα Σπαράκη:

«Όλα τα παιδιά φίλοι, χωρίς τσακωμούς».

Χαρά Πανουτσάκοπούλου:

«Κάναμε νέους φίλους».

Γιώργος Πετρόπουλος:

«Εύχομαι στο μέλλον τα παιδιά με αναπηρία να ξεπερνούν τις δυσκολίες».

Κατερίνα Φάλαρη:

«Έπαιξα τον ρόλο της κουφής μαθήτριας και κατάλαβα πόσο δύσκολα τα καταφέρνουν».



Ιωάννα Παπάκη:

«Όχι στον εκφοβισμό και στην συμπερίληψη και την ενουναίσθηση. Μάθαμε ότι είμαστε διαφορετικοί αλλά πάνω απ' όλα ίσοι. Το σχολείο του μέλλοντος θα πρέπει να διαθέτει ό,τι χρειάζεται για να μην βιώνουν τον αποκλεισμό παιδιά με ιδιαίτερες δυσκολίες».

1ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ
ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΡΑΛΙΑΣΓράμμα στο Σχολείο
του Μείζοντος

Διευθυντής:
Σταυρόπουλος Σταύρος
Εμπλεκόμενοι Εκπαιδευτικοί:
Γεωργιοπούλου Μαρία
Θεοδωροπούλου Γεωργία
Κακαβά Ισμήνη
Μπουρότσικα Αγγελική
Τσίρου Μαρία
Φαρμάκη Χριστίνα
Τζούτζιος Κωνσταντίνος

Το σχολείο μας συμμετείχε τη φετινή χρονιά στο πρόγραμμα Συμπερίληψης «Ένα σχολείο καθρέφτης μας», αναπτύσσοντας στοχευμένες δράσεις που ενίσχυσαν τη συμπερίληψη ως καθημερινή εκπαιδευτική πράξη. Επίσης, μέσα από διδασκαλίες μετασχηματίζουσας μάθησης μέσω τέχνης, οι μαθητές καλλιέργησαν ενσυναίσθηση και κριτική σκέψη, προσεγγίζοντας τη διαφορετικότητα με σεβασμό. Ακολουθούν οι σκέψεις των μαθητών, όπως αποτυπώθηκαν μέσα και μετά από τη συμμετοχή τους στις δράσεις.



Τμήμα Ε1

1. «Τι σε έκανε να
συνειφεύδεις διαφορετιδιά;»

«Νόμιζα πως όποιος αργεί στο μάθημα, δεν προσπαθεί. Μετά όμως, κατάλαβα ότι ο καθένας έχει τον δικό του τρόπο και ρυθμό. Αυτή η δράση που πραγματοποιήσαμε με το Δημοτικό Σχολείο Κωφών-Βαρηκκών Πάτρας με έκανε να νιώσω καλά, να είμαι χαρούμενη και να μάθω ότι αν και διαφορετικοί, όλοι είμαστε ίσοι.»
(Τσοκάνη Αγάνη)

2. «Τι θα άλλαζες
στο σχολείο μας;»

«Θα ήθελα να υπάρχει μια γωνιά με μαλακά μαξιλάρια και χαμηλό φως. Εκεί θα μπορούσαν να πηγαίνουν τα παιδιά που κουράζονται από τη φασαρία ή νιώθουν πίεση, για να ηρεμήσουν και να μπορούν να επιστρέψουν χαρούμενα πάλι στο μάθημα.»
(Κόκκινος Αλέξανδρος)

«Θα ήθελα το σχολείο μας να έχει ράμπες και ειδικούς χώρους, ώστε κάθε παιδί, όποια δυσκολία κι αν έχει, να μπορεί να πηγαίνει παντού μόνο του με ασφάλεια.»
(Θεριστοπούλου Ιωάννα)

3. «Τι σας
δυσκοιόλεγε;»

«Με δυσκοιόλεγε να καταλάβω γιατί κάποιοι άνθρωποι φοβούνται το διαφορετικό. Θέλω να μάθω να μιλάω με θάρρος όταν βλέπω κάποιον να αδικείται.»
(Τατάνη Εμιλιάν)

4. «Τι θα θέλατε οι
άλλοι να υάνουν;»:

«Θα ήθελα οι άλλοι να μην κρίνουν τους ανθρώπους από την πρώτη ματιά. Θα ήθελα να τους δίνουν χρόνο για να δείξουν ποιοι είναι πραγματικά, γιατί όλοι μέσα μας κρύβουμε κάτι όμορφο!»
(Μαγκαφά Θεοδώρα)

7. Κάποιοι έγραψαν γράμμα
στο Σχολείο του Μείζοντος

«Θέλω να είσαι ένας χώρος που χωράνε όλα τα παιδιά. Να μην υπάρχει «καλός» και «κακός» μαθητής, αλλά μόνο παιδιά που μαθαίνουν να αγαπούν το ένα το άλλο.» (Λουιδάρος Αλέξανδρος).

«Ονειρεύομαι να μην ακουστεί ποτέ ξανά η λέξη "παράξενος" Θέλω κάθε παιδί να νιώθει μοναδικό και να μην αισθάνεται μοναξιά!» (Μπεκιά Σάμουελ).

«Θέλω να μας μαθαίνεις πώς να γινόμαστε καλοί άνθρωποι και όλα μόνο καλοί μαθητές. Επίσης, θέλω να αλλάξω κάποια πράγματα στο σχολείο. Ένα από αυτά είναι να υπάρχει ένα μάθημα που να μαθαίνουμε πώς μπορούμε να συμπεριφερθούμε σε παιδιά με αναπηρία και πώς να τα βοηθάμε αν έχουν κάποια δυσκολία!!!» (Ατάλογλου Καλλιρρόη).

«Ονειρεύομαι να μην υπάρχει ο φόβος της κοροϊδίας. Θέλω οι μαθητές να νιώθουν ελεύθεροι να είναι ο εαυτός τους, χωρίς να φοβούνται ότι είναι "διαφορετικοί". Ακόμα, θα ήθελα να υπάρχουν δασκάλες που να μαθαίνουν σε όλους μας νοηματικά ώστε να μπορούμε να επικοινωνούμε μεταξύ μας.» (Καλογερά Ειρήνη).

5. «Έμαθα ότι...»

«Έμαθα ότι το να κάνεις κάποιον να νιώθει ότι ανήκει στην παρέα είναι το πιο εύκολο πράγμα στον κόσμο. Απλά μπορείς να του πεις: «Έλα μαζί μας» και να τον αγαπάς.»
(Γεωργιοπούλου Νικολία)

6. «Τι είναι συμπερίληψη
για εσάς;»

«Συμπερίληψη είναι για μένα να έχουμε αγάπη, να μπορούν όλοι να πηγαίνουν παντού χωρίς εμπόδια.»
(Πολυδερόπουλος Αλέξανδρος)

«Συμπερίληψη για εμένα είναι να είμαστε όλοι ίσοι. Αυτό σημαίνει ότι αν ένα παιδί έχει κάποια αναπηρία δεν σημαίνει ότι δεν μπορεί να διασκεδάσει ή να χαιρέται σαν όλα τα άλλα παιδιά. Αυτό που με έκανε να σκεφτώ διαφορετικά ήταν οι δράσεις που πραγματοποιήσαμε με τους αγαπημένους μας φίλους από το Δημοτικό Σχολείο Κωφών-Βαρηκκών Πάτρας.»
(Κορμπάκη Ιωάννα)

Τμήμα Ε2

Οι μαθητές του Ε2 έγραψαν γράμμα στο Σχολείο του Μέλλοντος

«Ελπίζω ότι κάποια στιγμή όλα τα σχολεία θα γίνουν συμπεριληπτικά».

(Χριστοδουλή Διονυσία)

«Εύχομαι όλα τα σχολεία του κόσμου να γίνουν προσβάσιμα και τα παιδιά θα νιώθουν χαρούμενα».

(Λαμπροπούλου Βασιλική)

«Ελπίζω να υπάρχουν πολλά ασανσέρ και όλα τα σχολεία του κόσμου να είναι προσβάσιμα σε όλους».

(Χρόνης Σταύρος)

«Εύχομαι ότι θα έχεις πολλές ράμπες, ειδικές τουαλέτες, ασανσέρ».

(Τσουκαλά Παρασκευή, Καραλή Σοφία)

«Θα ήθελα το σχολείο να είναι ασφαλές για όλους τους μαθητές και να είμαστε όλοι χαρούμενοι».

(Μοσχόπουλος Ιάσων)

«Εύχομαι το σχολείο να είναι προσβάσιμο για παιδιά με αναπηρία. Τα παιδιά εύχομαι να νιώθουν χαρά το ένα με το άλλο».

(Οικονομόπουλος Βλάσης)

«Θα ήθελα όλα τα παιδιά να νιώθουν χαρά και ασφάλεια».

(Πατέλης Παναγιώτης)

«Θα ήθελα να ήταν όλο το σχολείο μας αρκετά προσβάσιμο για όλα τα άτομα με αναπηρία για να μπορούν να μπαίνουν στις τάξεις όπως δικαιούνται. Να έχει ειδικές τουαλέτες κ.τ.λ. Κι έτσι θα ήταν πιο ασφαλές!!!».

(Χάρμπαλης Βασίλης)

«Ελπίζω το σχολείο σου να είναι πιο προσβάσιμο για τα παιδιά με αναπηρία. Ζητώ το σχολείο σου να είναι προσβάσιμο για όλους!».

(Παπανικόλα Σοφία)

«Ελπίζω στο μέλλον να έχεις ένα ασανσέρ, να έχεις τουαλέτες για άτομα με αναπηρία και να είσαι πιο προσβάσιμο για όλους!».

(Παλλάδη Μαγδαληνή)

«Το σχολείο στο μέλλον θα ήθελα να έχει πιο πολλές ράμπες και ασανσέρ για να είναι προσβάσιμο για όλους και όλοι να νιώθουμε καλά».

(Παναγάκης Κωνσταντίνος, Φραντζής Άγγελος)

«Εύχομαι να μπορούν στο μέλλον να έρχονται όλα τα παιδιά στο σχολείο σου με οποιαδήποτε αναπηρία, είτε σωματική είτε ψυχική».

(Πανταζοπούλου Αργυρώ)

Τμήμα Δ2

Οι μαθητές του Δ2 ζημίματος μετά από διδασκαλία με θέμα τη συμπεριήγηση

«Είμαστε όλοι όμοιοι. Έχουμε όλοι τα ίδια δικαιώματα».

(Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου)

«Όλοι έχουν τη δική τους ατέλεια. Όλοι έχουν το δικό τους χάρισμα».

(Χαλικιάς Νίκος)

«Δε δίνω κανένα παιδί από την παρέα μου. Υποστηρίζω όταν χρειάζονται».

(Παναγιωτοπούλου Χρύσα)

«Όπως και να είμαι, έχω αξία. Οι φίλοι πρέπει να υποστηρίζουν ο ένας τον άλλον. Είμαι μοναδική».

(Φελέκη Νίκη)

«Όλοι μαζί, όλοι όμοιοι. Να βοηθάει ο ένας τον άλλον».

(Μαγαφάς Γιάννης)

«Η φίλη νικάει τη λύπη. Να αγαπάω αυτό που είμαι. Να εκφράζω τα συναισθήματά μου».

(Λοτσάρη Χριστίνα)

«Όλοι έχουμε αξία».

(Μαλή Κυριακή)

«Δεν ντρέπομαστε για πράγματα ασήμαντα. Είμαστε όλοι μια παρέα. Να δίνουμε στον άλλον την αγάπη μας».

(Γκρέκου Τζωρτζίνα)

«Να μην στενοχωριέμαι. Να μην νιώθω άσχημα. Να μην ντρέπομαι. Να μη λυπάμαι».

(Τσίγγανος Νίκος)

«Όλοι έχουμε αξία. Να είμαστε όλοι φίλοι».

(Πάλμος Παναγής)

«Να δίνουμε σημασία. Να μην κάνουμε τους άλλους να στενοχωριούνται».

(Φαρμάκης Άγγελος)

«Να μην δίνω κανένα παιδί από την παρέα μας. Να νικάμε τη λύπη».

(Λάττας Μάριος)

«Όλοι έχουν αξία. Να μην στενοχωριέμαι αν έχω μια ατέλεια».

(Ηλίας Μαρκόπουλος)

Τμήμα Δ1

Συμπεριήγηση για εμένα σημαίνει πως.../είναι...

«Όλοι έχουμε αξία, κι εγώ έχω ελαττώματα. Είμαστε όλοι ίδιοι και όλοι διαφορετικοί».

(Αγγελίνα Ανδριακοπούλου)

«Να είμαστε πάντα ενωμένοι και φίλοι».

(Απόλλωνας Καούνης)

«Τα πάντα έχουν αξία αν τα δεις από μια άλλη πλευρά».

(Ελενα Κακαφώνη)

«Κατάλαβα ότι αν τα δεις τα πράγματα με άλλη ματιά, τα πιο άχρηστα πράγματα γίνονται χρήσιμα».

(Αντώνης Σινόπουλος)

«Και διαφορετικός να είσαι κάποιος, τον βάζω στην ομάδα μου και δεν τον αποκλείω».

(Μαρία Γατομάτη)

«Όπως και να είσαι, σε κάνουμε παρέα».

(Γιώργος Δημάκης)

«Κατάλαβα ότι όλοι είναι ίδιοι αν και διαφορετικοί».

(Νεφέλη Τσίγγανου)

«Όλοι έχουμε ίδια δικαιώματα».

(Νίκος Ζαφειρέλης)

«Κάθε πράγμα είτε καλό, είτε κακό, έχει και θετικές πλευρές».

(Δημήτρης Γραμμένος)

«Αποδεχόμαστε τους άλλους».

(Γιάννης Καυγής)

«Η διαφορετικότητα».

(Μάρθα Δελέγκου)

Τμήμα Β2

«Όλοι μαζί - αγάπη, φιλία, βοήθεια, συνεργασία».

(Κακαφώνη Σοφία)

«Να είμαστε όλοι χαρούμενοι και να βοηθάμε ο ένας τον άλλο!».

(Καούνης Διογένης)

«Όλοι μαζί μπορούμε να ανοίξουμε τα φτερά μας».

(Πανταζοπούλου Ιωάννα)

«Να πιστεύουμε στον εαυτό μας. Να νιώθεις ευτυχισμένος με τους φίλους σου. Όλοι μαζί είναι καλύτερα!!!».

(Μπούρη Μαρίνα)

«Είμαστε όλοι ομάδα!».

(Μπαλής Λευτέρης)

«Να είμαστε μια γροθιά!!!».

(Δελέγκου Ειρήνη)

Τμήμα Β1

Κατάλαβα ότι:

«Πρέπει να συνεργαζόμαστε».

(Καψή Ιωάννα)

«Πρέπει να βοηθάει ο ένας τον άλλον, όταν περνάει δύσκολα».

(Γριγόρης Μπουζιάνης, Παναγιώτα Καψή)

«Μπορώ να βοηθήσω άτομα με αναπηρία».

(Ανδρέας Μανουδάκης)

«Αν συνεργαζόμαστε θα γίνουμε μια ομάδα και θα καταφέρουμε πράγματα».

(Μυρτώ Θεωδορακοπούλου)

«Όλοι μπορούμε να βοηθήσουμε και να γίνουμε φίλοι».

(Χριστίνα Χουρδούμη)



Ο μαθητής...των εκπαιδευτικών

5ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΙΓΙΟΥ

«Έμαθα ότι όλοι οι άνθρωποι είμαστε ίσοι»

«Αν κάποιος είναι διαφορετικός, τον σεβόμαι, τον θεωρώ ίσο και τον μάνω παρέα»

«Αυτόματι αν είμαστε διαφορετικοί, μπορούμε να είμαστε ομάδα, δε χρειάζεται να μαλώνουμε»



ΤΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ:
Α', Β', Γ' Δημοτικού
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:
Κατεργάρης Αλέξης
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ:
Αναστασοπούλου Αθανασία
Ανδρικοπούλου Ειρήνη
Βενέτη Ηλέκτρα
Θανέλλα Ιωάννα



Το πρόγραμμα θεωρήθηκε από την ομάδα μας βέλτιστη ευκαιρία να εκπαιδευτούμε στη συμπεριληψη που τόσο πολύ αφορά τα σύγχρονα σχολικά τμήματα. Αποφασίσαμε να εστιάσουμε στις τρεις πρώτες τάξεις όπου υπήρχε μεγαλύτερη ανάγκη λόγω της σύστασης του μαθητικού πληθυσμού αλλά και των περιστατικών έντασης που είχαν παρατηρηθεί. Σκεφτήκαμε να είμαστε ομαδικά παρούσες σε κάθε εργαστήριο μαθητών, όπως συνέβη και στα εργαστήρια των εκπαιδευτικών και οργανώσαμε μια μικρή αναστοχαστική συνάντηση στην ολοκλήρωση καθενός.

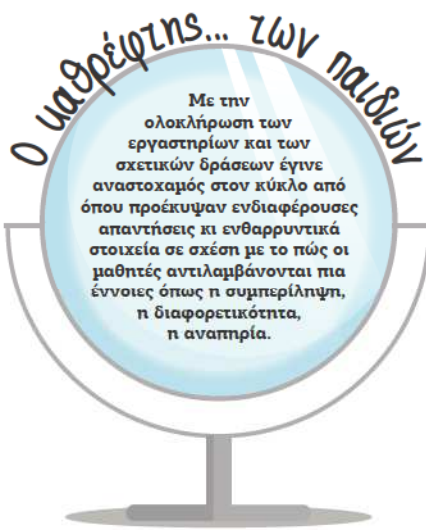
Αξίζει να σημειωθεί ότι συμμετείχαν όλοι ανεξαιρέτως οι μαθητές, ο καθένας με τον τρόπο του, κάτι που κατέστη δυνατό μέσα από την τέχνη, την κίνηση και την ποικιλία ερεθισμάτων σχετικών με το θέμα. Δόθηκε η ευκαιρία στα παιδιά να βρουν το δικό τους μέσο έκφρασης πέρα από το γράψιμο και τη συμπλήρωση φύλλων εργασίας, που έμεινε ως σημείο αναφοράς σε όλες τις σχετικές κουβέντες που ακολούθησαν.

Η εξοικειωσή μας με τη μέθοδο της Μετασχηματίζουσας μάθησης, άνοιξε ένα νέο μονοπάτι προσέγγισης των μαθητών, του γνωστικού τους υπόβαθρου, καθώς και θέωρησης της αποτελεσματικότητας των δράσεων που οργανώνουμε ως εκπαιδευτικοί. Η εκάστοτε στοχοθεσία συχνά αγχώνει και η ανεπαρκής, κατά την αξιολόγησή μας, ανταπόκριση των παιδιών μας οδηγεί στη ματαίωση κι αποδυναμώνει το κίνητρό μας. Στα εργαστήρια διαπιστώσαμε πως όλα είναι μέρος της διαδικασίας. Η αλλαγή έρχεται σταδιακά, στην κατάλληλη για τον καθένα στιγμή, και αξιολογείται στην πορεία του χρόνου, όχι αυστηρά σε μία δεδομένη δράση. Αναλυτικότερα, παρά το γεγονός ότι κάποια από τα ερωτηματολόγια κατά την ολοκλήρωση δεν είχαν την απάντησή που θα περιμέναμε ίσως την δεδομένη στιγμή, η στάση τους σε επόμενες μέρες, οι ιδέες τους σε επόμενες δράσεις, η παρατηρητικότητα τους και η ευαισθησία τους σε άλλες αφορμές μας απέδειξε πως το αποτέλεσμα έρχεται κι ως μην έχει αποτυπωθεί λεκτικά στην τελική αξιολόγησή μας δράσης.

Η επιδίωξή μας να μάθουμε ως εκπαιδευτικοί περισσότερους τρόπους ασφαλούς διαχείρισης και πραγμάτωσης της συμπεριληψής επιτεύχθηκε. Στόχος μας είναι τώρα να συνεχιστεί η διάχυση στον σύλλογο των διδασκόντων, ώστε να ενισχυθεί η κουλτούρα του σχολείου προς αυτήν την κατεύθυνση. Επιπρόσθετα, προσπαθήσαμε να διασφαλίσουμε ένα σχετικό ιστορικό στις δράσεις, προκειμένου η συμπεριληψη να αποτελεί άξονα στις περισσότερες από αυτές που θα ακολουθήσουν, με δεδομένο ότι η διαφορετικότητα συνιστά ξεκάθαρα παράμετρο σε κάθε τμήμα.



5ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΙΓΙΟΥ
«ΓΕΩΡΓΙΑ ΠΑΝΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΥ - ΠΑΠΑΔΗΜΗΚΟΠΟΥΛΟΥ»

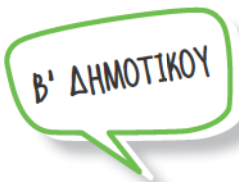


Με την ολοκλήρωση των εργασιών και των σχετικών δράσεων έγινε αναστοχασμός στον κύκλο από όπου προέκυψαν ενδιαφέρουσες απαντήσεις κι ενθαρρυντικά στοιχεία σε σχέση με το πώς οι μαθητές αντιλαμβάνονται τις έννοιες όπως η συμπερίληψη, η διαφορετικότητα, η αναπηρία.



Στην Α' δημοτικού υλοποιήθηκε το πρόγραμμα «Το τρέξιμο της Ελπίδας» και παρά το νεαρό της ηλικίας τους κατάφεραν να αναδείξουν την αξία της ομαδικότητας και της αλληλοβοήθειας σε μια καθαρά βιωματική προσέγγιση. Αναλυτικότερα:

- Αντώνης Νομικός:** «Έμαθα ότι πρέπει να βοηθάω τους ανθρώπους».
- Άννα Ζωή Παπαγιαννακοπούλου:** Έμαθα ότι ο κόσμος είναι καλός».
- Άννα Νικολακοπούλου:** «Θα ήθελα όλοι να είναι καλά».
- Χάρης Ανδριώτης:** «Έμαθα ότι όλοι οι άνθρωποι είμαστε ίσοι».
- Σίμος Ανδριώτης:** «Έμαθα ότι πρέπει να βοηθάμε τους ανθρώπους που έχουν προβλήματα».
- Δημήτρης Ανδριώτης:** «Μου άρεσε που έκλεισα τα μάτια μου».
- Γιώργος Γιαννόπουλος:** «Κατάλαβα πώς να βοηθάω».
- Αναστάσης Μπλέτσας:** «Περισσότερο μου άρεσε που οδήγησα το αμαξιτίδιο».
- Απόστολος Κοντίνος:** «Περισσότερο μου άρεσε που βοήθησα τους τυφλούς».
- Χρύσα Μπούνια:** «Με δυσκόλεψε όμως έμαθα να βλέπω ωραία τα πράγματα».
- Παυλίνα Πολυχρονοπούλου:** «Μου άρεσε που έκλεισα τα μάτια μου».
- Εύηλη Λιάμη:** «Μου άρεσε περισσότερο που κούνισα το αμαξιτίδιο».
- Αναστασία Μακρυγιαννάκη:** «Μου άρεσε που είχα για λίγο τα μάτια μου κλειστά».
- Νεφέλη Κιάμου:** «Έμαθα ότι πρέπει να βοηθάω τους ανθρώπους».
- Ραφαήλ Ζούδιαρης:** «Θα ήθελα οι άνθρωποι να βοηθούν τους ανθρώπους».
- Ανδρέας Γκαβάγκας:** «Έμαθα ότι όλοι είμαστε διαφορετικοί».



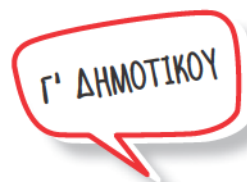
Στη Β' Δημοτικού πραγματοποιήθηκε το εργαστήριο «Ο καθένας είναι μοναδικός» με αξιοποίηση έργων ζωγραφικής. Οι απαντήσεις τους αλλά και οι ιδέες που εκφράστηκαν με άλλες αφορμές δείχνουν ότι το μήνυμα της αποδοχής και της διαφορετικότητας έφτασε στα παιδιά με έναν πολύ άμεσο και ξεχωριστό τρόπο. Χαρακτηριστικές απαντήσεις:

- Γιάννης Κώτσιας:** «Έμαθα ότι όλοι είμαστε διαφορετικοί στον κόσμο».
- Μαρία Κούρτη:** «Στο μέλλον θα ήθελα να παίζουμε όλοι μαζί».
- Ζωή Κούρτη:** «Ακόμα κι αν είμαστε διαφορετικοί διαφορετικοί, μπορούμε να είμαστε ομάδα, δε χρειάζεται να μαλώνουμε».
- Νεφέλη Διαμαντοπούλου:** «Αν κάποιος είναι διαφορετικός δε σημαίνει ότι δεν μπορούμε να παίζουμε».
- Πάυλος Φακής:** «Περισσότερο μου άρεσε στο εργαστήριο το βιντεάκι με τη ζέβρα που έδειχνε για τη διαφορετικότητα».
- Λουίζα Σακκέτου:** «Έμαθα ότι είμαστε όλοι μαζί ομάδα».
- Χρυσάνθη Καμαρού:** «Έμαθα ότι αν κάποιος είναι διαφορετικός, δεν πειράζει».
- Κωνσταντίνος Βασιλείου:** «Αν κάποιος είναι διαφορετικός, αυτό δεν είναι κάτι που μας ενδιαφέρει».
- Κωνσταντίνος Τσιάκλας:** «Περισσότερο μου άρεσε το βιντεάκι με τη ζέβρα γιατί έμαθα ότι είμαστε διαφορετικοί».
- Κακαβάνης Δημήτρης:** «Ένωσα ότι όλοι είμαστε σημαντικόι στην ομάδα».
- Μελίνα Γεωργακοπούλου:** «Αν κάποιος είναι διαφορετικός δεν τον κοροϊδεύουμε».
- Καλλιόπη Χρυσανθοπούλου:** «Έμαθα ότι είναι ωραίο να συνεργαζόμαστε με τους συμμαθητές μας».
- Λευτέρης Γιάννης:** «Όλα τα παιδάκια στο σχολείο πρέπει να είναι χαρούμενα».
- Βασιλείου Πολυξένη:** «Αν κάποιος είναι διαφορετικός, είναι πολύ καλό γιατί ο καθένας έχει διαφορετική αξία».



Ιλένια Ευθυμίου: «Στο μέλλον θα ήθελα να είμαστε όλοι μαζί αγαπημένοι».

Κλειώ Βασιλείου: «Έμαθα ότι όλοι είναι σημαντικόι κι ας είναι διαφορετικοί».



Στην Γ' δημοτικού ζωντάνεψε «Το δάσος» και τα παιδιά απολαμβάνοντας όλες τις περιπέτειες που τους επιφύλασσε, κατανόησαν πόσο σημαντικό είναι να υπάρχει σεβασμός στη μοναδικότητα του καθενός ώστε να αισθανόμαστε όλοι ασφαλείς στο πλαίσιο της ομάδας. Ενδεικτικά:

- Άγγελος Διαμαντόπουλος:** «Έμαθα ότι πρέπει να σεβόμαστε τα άτομα με αναπηρίες».
- Γκολφίνος Καράμπελας:** «Έμαθα ότι όλοι είμαστε διαφορετικοί!».
- Γιώργος Κανακάρης:** «Αν κάποιος είναι διαφορετικός, τον σεβόμαι, τον θεωρώ ίσο και τον κάνω παρέα».
- Γιώτα Κουνινιώτη:** «Αν κάποιος είναι διαφορετικός τον σεβόμαστε».
- Κωνσταντίνος Μεντζελόπουλος:** «Έμαθα ότι κάποιος άνθρωπος μπορεί να έχουν κάποια προβλήματα όμως κάνουν πολλά άλλα πράγματα καλύτερα».
- Κωνσταντίνος Πασιάς:** «Μου άρεσαν όλα όσα κάναμε στο εργαστήριο».
- Μικαέλα Κοδέλι:** «Αν κάποιος είναι διαφορετικός πρέπει να τον σεβόμαι».
- Νικόλαος Ραμαντάνης:** «Έμαθα ότι δεν πρέπει να κοροϊδεύουμε».
- Σπήλιος Τρακαδάς:** «Έμαθα ότι κάποιος άνθρωπος είναι διαφορετικός από εμάς».
- Αλέξανδρος Κωνσταντέλλης:** «Στο εργαστήριο έμαθα ότι αυτά τα παιδιά μπορεί να περνάνε δυσκολίες».
- Ανδρέας Τσώνης:** «Αν κάποιος είναι διαφορετικός έμαθα ότι δεν πρέπει να τον κοροϊδεύουμε».

Και η διμή μας πρόταση...

Κάτι ενδιαφέρον που προέκυψε από το πρόγραμμα και θέλουμε να υιοθετήσουμε και να εξελίξουμε είναι η διαδικασία ερωτοπατητικής μειξής των συναισθημάτων σε ανύποπτες περιστάσεις και η εφαρμογή των διαφορετικών μοντέλων διδασκαλίας με κυρίαρχο το parallel teaching. Διαπιστώσαμε μεγάλη ευελιξία κατά την υλοποίηση των δράσεων, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις τμημάτων με αρκετά ανομοιογενή μαθητικό πληθυσμό και αύξηση της ηλικίας ικανοποίησης και του κινήτρου μέσα από τη δυναμική της ομάδας. Η βιωματική εμπλοκή περισσότερων εκπαιδευτικών, σίγουρα προϋποθέτει την καλή προετοιμασία και την υιοθέτηση γόνιμων στρατηγικών επικοινωνίας αλλά αποβαίνει ξεκάθαρα πιο εποικοδομητική από μια απλή θεωρητική επιμόρφωση ή επαγγελματικά συζητήσεις. Η Μετασχηματίζουσα Μάθηση είναι σίγουρα ένας νέος τρόπος θεωρησης των εκπαιδευτικών πραγμάτων και η εισαγωγή της τέχνης ένα πολύ ενδιαφέρον στοίχημα για τη σύγχρονη διδασκαλία.

19ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ
ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΤΡΩΝ«Φέτος τσαυώθηνα
πολύ λιγότερες φορές»

Οι μαθητές του 19ου Δημοτικού Σχολείου με τον διευθυντή Γεώργιο Μαρκάκη και τη δασκάλα Αλεξάνδρα Καλαντζή

Η ομάδα είναι το στήριγμά τους. Όταν προσπαθούν μαζί, ο φόβος φεύγει και αρχίζουν να νιώθουν σιγουριά για τον δικό τους

Τους τελευταίους μήνες, η τάξη μας άλλαξε σε έναν ζωντανό καθρέφτη. Μέσα από το πρόγραμμα συμπεριληψης, δεν προσπαθήσαμε απλώς να μάθουμε τι σημαίνει «αποδοχή», αλλά να το ζήσουμε πραγματικά στην πράξη. Βάλαμε στο κέντρο τα παιδιά καθώς αυτά έχουν πάντα τον τρόπο να βλέπουν τον κόσμο καθαρά. Στην ολομέλεια της τάξης, οι λέξεις τους έγιναν ο οδηγός μας. Τα παιδιά δεν μίλησαν με δύσκολους όρους, αλλά με συναισθήματα και εικόνες. Κατάλαβαν ότι συμπεριληψη σημαίνει να έχεις μια θέση στον κύκλο, να ακούγεται η φωνή σου και να μη φοβάσαι να είσαι ο εαυτός σου. Το πρόγραμμα αυτό λειτουργήσει ως ένας ζωντανός οργανισμός όπου οι μαθητές, με τη συμβουλο πάντα δίπλα τους καθοδηγητή και υποστηρικτή, κλήθηκαν να κοιτάξουν «μέσα» τους για να καταλάβουν τι καθρεφτίζουν «έξω» τους.



Διευθυντής:
Μαρκάκης Γεώργιος

Υπεύθυνη Εκπαιδευτικός:
Καλαντζή Αλεξάνδρα



Καθίσαμε στον κύκλο μας και κοιταχτήκαμε για λίγο σιωπηλά. Καταλάβαμε ότι αυτό που ξεκίνησε με μερικούς πίνακες ζωγραφικής, κατέληξε να είναι ένα μάθημα για το πώς θέλουμε να ζούμε. Ξεκινήσαμε συζητώντας για την πρώτη δράση, τους πίνακες ζωγραφικής. Η Ιωάννα Παντελή, αναφερόμενη στην Οικογένεια των Σαλτιμπάγκων είπε: «Είδα έναν πίνακα που οι άνθρωποι ήταν λίγο περίεργοι, φορούσαν παράξενα ρούχα, αλλά έμοιαζαν χαρούμενοι. Και εμείς στην τάξη είμαστε έτσι. Άλλος φοράει γυαλιά, ο Γιώργος τρέχει σφαίρα, ο Γιάννης είναι μάστερ στους υπολογιστές κτλ. αλλά όλοι είμαστε μια παρέα στην τάξη και στο διάλειμμα». Τους ζήτησα να φέρουν στο μυαλό τους τον πίνακα του Ντελακρούα που είχαν αναλύσει. Τους είπα: «Θυμάστε εκείνη τη σημαία που κρατούσε η Ελευθερία και τους οδηγούσε όλους μαζί; Αν σήμερα, μετά από όλα όσα κάναμε στο πρόγραμμα, φτιάχναμε τη δική μας σημαία, τη σημαία της τάξης μας... τι θα θέλατε να έχει πάνω για να μας δείχνει τον δρόμο;»

ΑΝΥΠΟΜΟΝΗ

ΒΙΑΣΥΝΗ ΜΠΕΡΔΕΜΑ

ΕΓΩΙΣΜΟΣ

ΦΑΣΑΡΙΑ

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

ΑΓΑΠΗ

ΤΣΑΚΩΜΟΣ

ΑΓΧΟΣ

ΜΑΖΙ

ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΟΣ

ΥΠΟΜΟΝΗ

ΒΟΗΘΕΙΑ

ΜΕΡΙΚΕΣ ΑΠΟ
ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΠΟΥ ΕΓΡΑΨΑΝ ΗΤΑΝ

«Κυρία, εγώ θα ήθελα η σημαία μας να έχει πολλά χέρια που πιάνονται σφιχτά».

Γιάννης Λαμπρόπουλος

«Θα έβαζα όλα τα χρώματα»

Αντώνης Παππάς

«Εγώ θα έγραφα ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ»

Σωτηρία Φλωράτου

«Θα έφτιαχνα βέλη που θα έδειχναν προς τον ίδιο δρόμο»

Ανδρέας Χασάμπαλης

«Εγώ θα ζωγράφιζα έναν κύκλο, σαν αυτόν που κάνουμε κάθε Τετάρτη στο Συμβούλιο του Φρενέ και συζητάμε για αυτά που μας απασχολούν».

Φώτης Μάνθιο

«Θα έγραφα τη φράση ΟΛΟΙ ΞΣΟΙ»

Γιώργος Μπελέκος

«Θα έφτιαχνα πολλά χαμόγελα».

Ιωάννα Παντελή

«Θα έγραφα ΟΛΟΙ ΕΝΟΜΕΝΟΙ και θα ζωγράφιζα ανθρώπους να κραπιούνται».

Κατερίνα Μπόλη

«Θα ζωγράφιζα πολλές διαφορετικές γραμμές γιατί δεν είμαστε όλοι ίδιοι».

Γιάννης Γιαουπάς

Στη συνέχεια αναφερθήκαμε και στις άλλες δύο δράσεις και συγκεκριμένα τους ζήτσια να σταθούμε στην τελευταία. Η τελευταία δράση του προγράμματος δεν ήταν μια απλή άσκηση, αλλά μια πραγματική πρόκληση που δυσκόλεψε πολύ τους μαθητές. Η προσπάθεια να συντονιστούν διαφορετικές ανάγκες υπό πίεση έφερε στην επιφάνεια εντάσεις, λάθη και έναν τραυματισμό που μας προβληματίσε όλους. Όμως, μέσα από αυτή τη δυσκολία γεννήθηκε η πιο ουσιαστική συζήτηση, ώστε να μουν απαντήσουν στην ερώτηση: «είδατε ότι το να προχωρήσουμε όλοι μαζί δεν ήταν τελικά καθόλου εύκολο. Μπερδευτήκαμε, κάποιος έτρεξαν παραπάνω, κάποιος κτύπησε και νιώσαμε πίεση. Τελικά, τι είναι αυτό που μας δυσκόλεψε περισσότερο στο να λειτουργήσουμε σαν ένας άνθρωπος και τι θα κρατούσατε από αυτό το 'μπέρδεμα' για να είμαστε καλύτερα αήριο; Δώστε μου ο καθένας μια λέξη».

- Ανδρέας Χασάμπαλης: «Εγωισμός».
- Σέρτζιο Κοτεάνου: «Φασαρία».
- Φώτης Μάνθιο: «Μπέρδεμα».
- Ορφέας Νταγκουνάκης: «Βιασύνη».
- Γιάννης Λαμπρόπουλος: «Ανταγωνισμός».
- Γιάννης Σπίνος: «Άγχος».
- Γιάννης Γιαουπάς: «Εμπιστοσύνη».
- Θοδωρής Πυρρής: «Αγάπη».
- Ιωάννα Παντελή: «Βοήθεια».
- Σωτηρία Φλωράτου: «Μαζί».
- Αντώνης Παππάς: «Συνεργασία».
- Κατερίνα Μπόλη: «Ανυπομονησία».
- Μεταξάς Βασιλόπουλος: «Προσεκτικός».
- Κων/νος Λάππας: «Υπομονή».
- Γιώργος Μπελέκος: «Τσακωμός».

Ακούγοντας αυτές τις λέξεις, κατάλαβα ότι τα παιδιά είχαν ήδη κάνει τη

δική τους εσωτερική διαδρομή. Η παραδοχή του 'εγωισμού' και της 'βιασύνης', δίπλα στην 'εμπιστοσύνη' και την 'υπομονή', έδειξε ότι το πρόγραμμα πέτυχε τον πιο δύσκολο στόχο του. Συνεχίσαμε στον κύκλο και τους ζήτσια να κοιτάξουν για τελευταία φορά τον 'νοτό' καθρέφτη της τάξης μας. Τους έθεσα το ερώτημα που θα μας ακολουθεί από εδώ και πέρα: 'Αν το σχολείο μας ήταν ένας καθρέφτης, τι θα θέλατε να βλέπει ένας καινούργιος μαθητής όταν κοιτάζει εσάς την πρώτη του μέρα».

- Ιωάννα Παντελή: «Να βλέπει στον καθρέφτη όλους μας».
- Ανδρέας Χασάμπαλης: «Να βλέπει φίλους».
- Κατερίνα Μπόλη: «Ότι είμαστε ομάδα».
- Σωτηρία Φλωράτου: «Ότι όλοι χωράμε».
- Φώτης Μάνθιο: «Να μας βλέπει να του χαμογελάμε».

Για να κλείσουμε όμορφα τον απολογισμό μας, σκέφτηκα να μεταφέρω όλη τη συζήτηση στον πίνακα, ώστε να πάρουν μορφή οι σκέψεις μας. Τους είπα ότι θα φτιάξουμε έναν 'χάρτη' της διαδρομής μας και άρχισα να σημειώνω λέξεις-κλειδιά. Δεν ήθελα όμως να γράψω απλώς δικές μου έννοιες: ήθελα ο πίνακας να γεμίσει από τη δική τους φωνή. Κάποιες λέξεις τις είπαν τα ίδια, όπως ο Ανδρέας που παραδέχτηκε τον 'Εγωισμό' ή ο Ορφέας τη 'Βιασύνη'. Άλλες λέξεις τις εβγάσαν εγώ από αυτά που μου περιέγραφαν. Όταν π.χ. μου έλεγαν για το πώς τρόμαζαν με το ατύχημα αλλά τελικά τα κατάφεραν, εγώ έγραφα 'Εμπιστοσύνη', 'Αλυσίδα', 'Ομάδα'. Σιγά σιγά, ο πίνακας γέμισε. Ήταν σαν να φτιάχναμε έναν χάρτη με όλα όσα περάσαμε αυτούς τους μήνες. Ήταν σημαντικό να βλέπεις τις 'άσχημες' λέξεις, όπως το 'Άγχος' ή το 'Μπέρδεμα', να στέκονται δίπλα στην 'Αγάπη' και το 'Μαζί'. Τους ζήτσια να σταματήσουν και να κοιτάξουν για λίγο προσεκτικά τον πίνακα. Ήταν γεμάτος με δικιά μας κομμάτια. Όλες αυτές οι λέξεις είναι κομμάτια του εαυτού μας, της τάξης μας, της ομάδας μας. Με αυτά τα συναισθήματα καλούμαστε κάθε μέρα να έρθουμε αντιμέτωποι, είτε είμαστε στην τάξη είτε παίζουμε στην αυλή είτε κάνουμε μια απλή συζήτι-

ση καθώς περπατάμε στο προαύλιο με έναν φίλο μας είτε καθόμαστε στον κύκλο όπως τώρα. Το μόνο που πρέπει να κάνουμε είναι να τις αναγνωρίσουμε για να μπορούμε να δούμε τον εαυτό μας και στη συνέχεια τον δίπλα μας. Στη συνέχεια τους ζήτσια αφού σκεφτούν καλά να σπικωθεί ένας-ένας και να κυκλώσει μία λέξη που υποσχεται στον εαυτό του ότι δεν θα αφήσει να 'σβηστεί' από την τάξη μας, ακόμα κι όταν εγώ σβήσω τον πίνακα στο τέλος της ημέρας. Σπικώθηκαν ένα-ένα, χωρίς φασαρία. Άλλα κύκλωναν την 'Εμπιστοσύνη', άλλα το 'Μαζί', την Αγάπη, την Ομάδα, την Αλυσίδα. Υπήρχαν όμως και παιδιά που κύκλωσαν τη 'Βιασύνη', τον 'Τσακωμό' ή το Άγχος. Όταν τα ρώτησα γιατί, ο Αντώνης Παππάς είπε: «για να μη βιαστώ την επόμενη φορά και ξαναρίξω τον Φώτη (εννοώντας την τελευταία δράση με το ατύχημα)», ο Γιώργος Μπελέκος: «φέτος τσακώθηκα πολύ λιγότερες φορές», ο Γιάννης Σπίνος: «για να μην αρχώσωμαι τόσο πολύ», η Ιωάννα Παντελή για τη λέξη Βοήθεια είπε: «αν κάποιος μου κρατάει το χέρι και με βοηθάει, δε θα χτυπήσω όπως ο Φώτης», ο Ορφέας Νταγκουνάκης (Βιασύνη): «την κυκλώνω γιατί συνέχεια έμειναν δύο πράγματα. Το ένα είναι πως η ομάδα είναι το στήριγμά τους. Όταν προσπαθούν μαζί, ο φόβος φεύγει και αρχίζουν να νιώθουν ισορροπία για τον διπλανό τους. Το άλλο, και ίσως το πιο σημαντικό, είναι πως ο καθρέφτης δείχνει την αλήθεια. Κατάλαβα ότι αν δεν τα βρεις πρώτα με τον εαυτό σου και δεν παραδεχτείς τα δικά σου λάθη, δεν μπορείς να καταλάβεις πραγματικά ούτε τον άλλον. Όλα πήγαν καλά, κυρίως γιατί υπήρξε ειλικρίνεια. Δεν ωραιοποιήσαμε τα πράγματα. Είδαμε τα προβλήματα, είδαμε τις δυσκολίες στις σχέσεις μας και αποφασίσαμε ότι το 'μαζί' είναι ο μόνος τρόπος για να είναι ο καθρέφτης μας καθαρός. Αυτό ήθελε και η σύμβουλός μας από την αρχή. Να μη νιώθει κανένα παιδί μόνο του μέσα στη φασαρία του σχολείου. Ήθελε να τους δείξει στην πράξη πως αν αφήσουμε στην άκρη τις κακιές και τις βιαστικές γνώμες, το σχολείο μπορεί να γίνει μια μεγάλη αγκαλιά που μας χωράει όλους. Και ελπίζω πως αυτό το 'μαζί' είναι που θα κρατήσουν μέσα τους, πολύ μετά το τέλος του προγράμματος».

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΡΥΜΑΝΘΕΙΑΣ

Προϊσταμένη:
Γκούσκου Μαρία

Εκπαιδευτικοί:
Γκούσκου Μαρία, Μώρου Αλεξάνδρα

«Αν συνεργαζόμαστε, μπορούμε να βοηθήσουμε ο ένας τον άλλον»



Την αξία της ενσυναίσθησης και της αποδοχής της διαφορετικότητας ανέδειξε η δράση «Ένα σχολείο καθρέφτης μας», στην οποία συμμετείχαν οι μαθητές του 3/θέσιου Δημοτικού Σχολείου Ερυμάνθειας, μέσα από μια σειρά βιωματικών εργασιών για μαθητές και γονείς. Βασικός στόχος της δράσης ήταν η ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών, καθώς και η συστηματική καλλιέργεια δεξιοτήτων, όπως η συνεργασία, η ενσυναίσθηση, ο σεβασμός στη διαφορετικότητα και η ικανότητα ένταξης σε ομαδικά πλαίσια με ισότιμο τρόπο συμμετοχής.



Στο πρώτο εργαστήριο, οι μαθητές των Γ' και Δ' τάξεων συμμετείχαν σε δραστηριότητα αυτογνωσίας και αλληλογνωριμίας, δημιουργώντας ένα συμβολικό «λουλούδι», στο οποίο κατέγραψαν στα πέταλα στοιχεία της προσωπικότητάς τους, ενδιαφέροντα, προτιμήσεις και συναισθηματικές εκφράσεις. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα αξιοποιήθηκε ως δομημένο παιδαγωγικό εργαλείο διερεύνησης της αυτοαντίληψης των μαθητών, αλλά και ενίσχυσης της συνοχής της σχολικής ομάδας. Η διαδικασία συνέβαλε στην ανάπτυξη της ενεργητικής ακρόασης, καθώς οι μαθητές κλήθηκαν να παρατηρήσουν και να σεβαστούν τις προσωπικές αναφορές των συμμαθητών τους, ενώ παράλληλα ενίσχυσε τη δημιουργία ενός θετικού ψυχοκοινωνικού κλίματος στην τάξη. Οι μαθητές ανέφεραν ενδεικτικά:

«Κάθε παιδί βλέπει διαφορετικά τα πράγματα»,
Ελένη Μάρρα,
10 ετών

«Γνωριστήκαμε καλύτερα μέσα από τη δραστηριότητα»,
Κωνσταντίνα Γεωργακοπούλου,
9 ετών

«Μου άρεσε που μάθαμε πράγματα για τους συμμαθητές μας που δεν γνωρίζαμε»,
Μαρία Λαζανά,
9 ετών

«Κατάλαβα ότι όλοι έχουμε διαφορετικά ενδιαφέροντα και εμπειρίες»,
Γιώργος Μαυροειδής,
10 ετών

«Μου άρεσε που συνεργαστήκαμε όλοι μαζί στις ομάδες»,
Ηλιάννα Μικρούλη,
9 ετών

«Κάθε παιδί βλέπει διαφορετικά τα πράγματα»,
Ελένη Μάρρα,
10 ετών

«Μου άρεσε που ακούσαμε όλες τις απόψεις»,
Κωνσταντίνος Σταματόπουλος,
9 ετών

«Κατάλαβα ότι δεν γνωρίζουμε πραγματικά κάποιον μόνο επειδή τον βλέπουμε κάθε μέρα»,
Γεωργία Μαρτζάκη,
10 ετών

«Ένωσα πιο κοντά με τα παιδιά της ομάδας μου»,
Παναγιώτης Σταματόπουλος,
9 ετών

«Είδα ότι ο καθένας σκεφτόταν διαφορετικά για τον ίδιο πίνακα»,
Νικολίτσα Γκότση,
10 ετών

Στη συνέχεια, οι μαθητές εργάστηκαν ομαδικά, παρατηρώντας έργα τέχνης και αποδίδοντάς τους δικούς τους τίτλους. Η δραστηριότητα ενίσχυσε την παρατηρητικότητα, την αφαιρετική και ερμηνευτική σκέψη, καθώς και την αποδοχή διαφορετικών οπτικών.

2

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσίασε το **δεύτερο εργαστήριο**, το οποίο ξεκίνησε με ενημερωτική συνάντηση γονέων, με τη συμμετοχή των συμβούλων εκπαίδευσης κας Μαρίας Μπαρτζάκη και κ. Νίκου Χολέβα, καθώς και των εκπροσώπων του 2ου ΚΕΔΑΣΥ Αχαΐας, κας Ηλιάνας Σαρρά και κας Νάνου Μάρκου. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης αναδείχθηκε ο ρόλος της οικογένειας ως καθοριστικού παράγοντα στη διαμόρφωση στάσεων αποδοχής, καθώς και η σημασία της έγκαιρης παιδαγωγικής παρέμβασης για την υποστήριξη μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες και αναπηρίες δίνοντας έμφαση στην ανάγκη ενίσχυσης της συμπεριληπτικής κουλτούρας στο σχολικό περιβάλλον.

Στη συνέχεια, οι μαθητές των Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεων συμμετείχαν σε βιωματικό εργαστήριο σε ένα «τεχνητό δάσος», μέσα από δραστηριότητες συνεργασίας και παιχνίδια ρόλων. Η παιδαγωγική αυτή προσέγγιση επέτρεψε στους μαθητές να εμπλακούν ενεργά σε καταστάσεις προσομοίωσης κοινωνικών αλληλεπιδράσεων, προσεγγίζοντας με βιωματικό τρόπο την έννοια της διαφορετικότητας και εστιάζοντας ιδιαίτερα στην κατανόηση των ατόμων στο φάσμα του αυτισμού.

Οι ίδιοι οι μαθητές ανέφεραν χαρακτηριστικά:

- «Έμαθα ότι δεν είναι όλοι οι άνθρωποι ίδιοι, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν μπορούμε να είμαστε φίλοι», ανέφερε ο **Παναγιώτης Κωνσταντινίδης**, 11 ετών.
- Η **Ιωάννα Παπαδιονυσίου**, 11 ετών, σημείωσε: «Κατάλαβα ότι κάποια παιδιά μπορεί να δυσκολεύονται περισσότερο, αλλά αν τα βοηθήσουμε μπορούν να παίξουν μαζί μας».
- «Μου άρεσε που μπήκαμε στη θέση άλλων παιδιών και είδαμε πώς νιώθουν», είπε η **Κατερίνα Γαρώνη**, 11 ετών.
- Ο **Γιώργος Σταματόπουλος**, 11 ετών, τόνισε: «Δεν πρέπει να αφήνουμε κανέναν μόνο του στο παιχνίδι».
- «Τα παιδιά με αυτισμό μπορεί να αντιλαμβάνονται τα πράγματα διαφορετικά και πρέπει να τα σεβόμαστε», ανέφερε η **Αλίκη Μικρούλη**, 11 ετών.
- Η **Ανδριάνα Γαρώνη**, 11 ετών, πρόσθεσε: «Έμαθα ότι χρειάζεται υπομονή και καλοσύνη για να καταλάβουμε τους άλλους».
- «Δεν πρέπει να κοροιδεύουμε κανέναν για τις δυσκολίες του», σημείωσε η **Ιωάννα Γκότσιπ**, 11 ετών.
- Η **Στέλλα Λαζανά**, 12 ετών, είπε: «Όλοι έχουμε δικαίωμα να είμαστε μέρος της ομάδας».
- Η **Ραφαέλα Νίκη Παναγιωτοπούλου**, 12 ετών, ανέφερε: «Πρέπει να προσπαθούμε να συμπεριλαμβανόμαστε όλους τους συμμαθητές μας».
- «Μπορούμε να κάνουμε μικρά πράγματα που κάνουν μεγάλη διαφορά», είπε η **Ραφαέλα Γεωργακοπούλου**, 12 ετών.
- Ο **Θανάσης Βεργάδος**, 12 ετών, σημείωσε: «Αν συνεργαζόμαστε, μπορούμε να βοηθήσουμε ο ένας τον άλλον».
- Η **Σταυρούλα Διαμαντοπούλου**, 12 ετών, ανέφερε: «Είναι σημαντικό να δέχνουμε κατανόηση και σεβασμό».
- Ο **Παναγιώτης Σωκρατόπουλος**, 12 ετών, πρόσθεσε: «Δεν πρέπει να κρίνουμε τους άλλους χωρίς να ξέρουμε τι δυσκολίες έχουν».
- Τέλος, η **Δήμητρα Μαρτζάκη**, 12 ετών, τόνισε: «Όλοι αξίζουμε να έχουμε φίλους και να νιώθουμε αποδεκτοί».



3



Το **τρίτο εργαστήριο** απευθυνόταν στους μαθητές των Γ΄-Δ΄ και Ε΄-ΣΤ΄ τάξεων και περιλάμβανε μια έντονα βιωματική εμπειρία μέσα από δραστηριότητες προσομοίωσης κινητικών και αισθητηριακών δυσκολιών, χρησιμοποιώντας αναπηρικό αμαξίδιο, περπατητήρα και δοκιμάζοντας μετακίνηση με περιορισμένη όραση με καθοδήγηση συμμαθητών τους, προκειμένου να κατανοήσουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα άτομα με κινητικές αναπηρίες στην καθημερινότητά τους. Μέσα από τη δράση αυτή ύφθηκαν αντιμετώπιση με πρακτικά εμπόδια και συνειδητοποιήσαν τη σημασία της προσβασιμότητας και της υποστήριξης. Όπως ανέφεραν:

- «Ήταν δύσκολο να κινηθώ με το αμαξίδιο και κατάλαβα ότι χρειάζεται βοήθεια», είπε ο **Παναγιώτης Κωνσταντινίδης**, 11 ετών.
- Η **Ιωάννα Παπαδιονυσίου**, 11 ετών, σημείωσε: «Κατάλαβα πόσο δύσκολο είναι να κάνεις απλά πράγματα όταν δεν μπορείς να περπατήσεις».
- «Ένιωσα ότι κουράστηκα γρήγορα και δεν ήταν εύκολο», ανέφερε η **Κατερίνα Γαρώνη**, 11 ετών.
- Ο **Γιώργος Σταματόπουλος**, 11 ετών, τόνισε: «Πρέπει να βοηθάμε τους ανθρώπους με αναπηρίες και να τους σεβόμαστε».
- «Δεν είναι εύκολο να μετακινηθείς όταν βρίσκεσαι σε αναπηρικό αμαξίδιο και χρειάζεται υπομονή», είπε η **Αλίκη Μικρούλη**, 11 ετών.
- Η **Ανδριάνα Γαρώνη**, 11 ετών, πρόσθεσε: «Κατάλαβα ότι κάποιοι άνθρωποι δυσκολεύονται στην καθημερινότητά τους».
- «Με την περπατητήρα ένιωσα πιο αργή και ότι έπρεπε να είμαι πιο προσεκτική», σημείωσε η **Ιωάννα Γκότσιπ**, 11 ετών.
- Η **Στέλλα Λαζανά**, 12 ετών, είπε: «Κατάλαβα πόσο σημαντικό είναι να υπάρχουν ράμπες στο σχολείο, κάτι που δεν είχα συνειδητοποιήσει μέχρι τώρα».
- Η **Ραφαέλα Νίκη Παναγιωτοπούλου**, 12 ετών, ανέφερε: «Κατάλαβα πόσο σημαντική είναι η κατανόηση και η αποδοχή των ανθρώπων με αναπηρίες».
- «Ένιωσα ότι η διαφορετικότητα δεν μας χωρίζει αλλά μας ενώνει, όταν υπάρχει σεβασμός», είπε η **Ραφαέλα Γεωργακοπούλου**, 12 ετών.
- Ο **Θανάσης Βεργάδος**, 12 ετών, σημείωσε: «Πρέπει να κάνουμε τη ζωή τους πιο εύκολη όπου μπορούμε».
- Η **Σταυρούλα Διαμαντοπούλου**, 12 ετών, ανέφερε: «Έμαθα ότι, παρά τις δυσκολίες, είναι ίσοι με εμάς».
- Ο **Παναγιώτης Σωκρατόπουλος**, 12 ετών, πρόσθεσε: «Πρέπει να στηρίζουμε τους ανθρώπους με ειδικές ανάγκες και να τους σεβόμαστε».
- Τέλος, η **Δήμητρα Μαρτζάκη**, 12 ετών, τόνισε: «Μου άρεσε που μπήκα στη θέση των ατόμων με αναπηρία».
- Οι μικρότεροι μαθητές ανέφεραν επίσης:
 - «Κατάλαβα πόσο δύσκολο είναι το αμαξίδιο», **Γιώργος Μαυροειδής**, 10 ετών.
 - «Ένιωσα φόβο χωρίς δράση», **Ηλιάνα Μικρούλη**, 9 ετών.
 - «Μου άρεσε η συνεργασία», **Μαρία Λαζανά**, 10 ετών.
 - «Τα απλά πράγματα είναι δύσκολα για κάποιους», **Γιώργος Σταματόπουλος**, 9 ετών.
 - «Ένιωσα εμπιστοσύνη», **Νικολίτσα Γκότσιπ**, 10 ετών.
 - «Χρειάζεται σεβασμός», **Γεωργία Μαρτζάκη**, 9 ετών.
 - «Η βοήθεια είναι σημαντική», **Κωνσταντίνος Σταματόπουλος**, 10 ετών.
 - «Κάποιοι ζουν έτσι κάθε μέρα», **Ελένη Μάρρα**, 9 ετών.
 - «Κατάλαβα πώς νιώθουν οι άλλοι», **Κωνσταντίνα Γεωργακοπούλου**, 10 ετών.

Η δράση «Ένα σχολείο καθρέφτης μας» αποτέλεσε μια σημαντική πρωτοβουλία που ενίσχυσε τη σχολική κοινότητα, προάγοντας αξίες, όπως η ισοπτία, η αποδοχή και η συμπεριληπτικότητα. Μέσα από βιωματικές εμπειρίες, μαθητές και γονείς είχαν την ευκαιρία να δουν τον κόσμο «μέσα από τα μάτια του άλλου» και να κάνουν ένα ουσιαστικό βήμα προς ένα πιο ανοικτό και ανθρώπινο σχολείο. Τελικά, το πιο ισχυρό μήνυμά της δράσης συνοψίζεται σε μια απλή αλλά ουσιαστική αλήθεια: μια κοινωνία γίνεται πραγματικά δίκαιη όχι όταν όλοι είναι ίδιοι, αλλά όταν όλοι γίνονται αποδεκτοί όπως είναι -και το σχολείο είναι το πρώτο και πιο σημαντικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση.



Διευθύντρια:
Πεσματζόγλου Ευανθία
Συμμετέχοντες
εκπαιδευτικοί:
Περγιάη Ράνια,
Γεωργίου Αρχοντούλα,
Ράλλη Φερεντίνη

34ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

«Στο σχολείο του μέλλοντος, θέλω να μην υπάρχει υιοροϊδία»



ΤΑΞΗ Α2

ΥΠΕΥΘΥΝΗ:
ΠΕΓΓΙΑΣΗ ΡΑΝΙΑ

Η Ελένη Μπάστα αναφέρει: «Δεν έχει νόημα να είσαι ίδιος με τους άλλους. Το να είσαι διαφορετικός και να δέχεσαι τη διαφορετικότητα του άλλου σε κάνει μοναδικό».

Η Ειρήνη Μαυροειδή αναφέρει: «όλοι είμαστε μαζί, όλοι είμαστε χαρούμενοι χωρίς τη βία. Θα ήθελα ένα σχολείο που να αγκαλιάζει καθένας τη διαφορετικότητα του άλλου».

Ο Παναγιώτης Μείδανης αναφέρει: «Ας ταξιδέψουμε όλοι μαζί στο τρένο της συμπεριληψής και ας αφήσουμε τη βία πίσω μας».

Ο Φίλιππος Τσακίρης αναφέρει: «Όλοι είμαστε διαφορετικοί και όλοι έχουμε τα ίδια δικαιώματα. Δεν είναι κακό να είσαι διαφορετικός».

Ο Βασίλης Νικολέντζος αναφέρει: «Είναι σημαντικό να υπάρχει στο σχολείο συμπεριληψη και να μιλούμε ο ένας στη θέση του άλλου».

Η Γαρυφαλλιά Ντίνου αναφέρει: «Το σχολείο είναι τέλειο. Δεν θα ήθελα να αλλάξει. Νιώθω υπέροχα! Δεν είναι πιο παράξενο να είσαι διαφορετικός. Όλοι είμαστε διαφορετικοί. Όλοι έχουμε τα ίδια δικαιώματα. Εγώ και Εσύ δυναμώνουμε μαζί!».

Ο Παπαζαφείρης Ανδρέας αναφέρει: «Θα ήθελα να μην υπάρχει βία και να υπάρχει μόνο ο σεβασμός! ΝΑΙ στη ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ! ΝΑΙ στη ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ!».

Ο Αλέξανδρος Μπλέτσας αναφέρει: «Ξαμθα ότι το να μιλούμε οια πιαιούτσια του άλλου είναι πολύ σημαντικό για να νιώθουμε αγάπη και χαρά».

Ο Ανδρέας Μικαλόπουλος αναφέρει: «Όλοι είμαστε χαρούμενοι όταν παίζουμε μαζί και γελάμε, όταν λέμε αστεία λέξη και ο άλλος γελάει με το αστέιο μας. Όταν όλοι δεχόμαστε τη διαφορετικότητα του άλλου».

Ο Μενέλαος Κωνσταντινίδης αναφέρει: «Το να είσαι διαφορετικός από τους άλλους δεν είναι πιο παράξενο από το να θες να μιπεις σε ένα καλούπιο».

Ο Χρήστος Τσουνάς αναφέρει: «Αν ενώνουμε όλοι τη διαφορετικότητά μας θα ανήξει το πιο όμορφο λουλούδι στον κόσμο».

Η Νάγια Σκουβάκη αναφέρει: «Θα ήθελα να έχουμε όλοι μας ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ. Να αγκαλιάζουμε τη διαφορετικότητα του άλλου».

Η Μαρία Γκαϊτατζή αναφέρει: «Αν γινόμασαν κάποια στιγμή ο καθένας του άλλου, η ζωή μας θα ήταν πιο όμορφη!».

ΤΑΞΗ Β2

ΥΠΕΥΘΥΝΗ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΡΧΟΝΤΟΥΛΑ

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Ένα σχολείο καθρέφτης», οι μαθητές της Β1 τάξης του 54ου Δημοτικού Σχολείου Πατρών εξέφρασαν με αυθεντικότητα τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους για το σχολείο του σήμερα και του αύριο. Μέσα από βιωματικές δράσεις και συζητήσεις, προβληματίστηκαν για τις σχέσεις, τη συμπεριληψη και την ανάγκη για ένα πιο ανθρώπινο σχολικό περιβάλλον.



Ο **Γιώργος** αναφέρει: «Έμαθα ότι όλοι έχουμε δικαίωμα να ακουγόμαστε».

Ο **Θάνος** συμπληρώνει: «Κατάλαβα πως το σχολείο πρέπει να μας χωράει όλους».

Η **Κωνσταντίνα Β.** σημειώνει: «Με δυσκόλεψε να πω τη γνώμη μου μπροστά σε όλους».

Η **Ηλιάννα** γράφει: «Θα ήθελα οι άλλοι να με καταλαβαίνουν χωρίς να γελάνε».

Η **Ευτυχία** εκφράζει: «Αγαπητό σχολείο του μέλλοντος, θέλω να έχει αγάπη και φίλους για όλους».

Η **Μαρία** τονίζει: «Έμαθα ότι η διαφορετικότητα είναι δύναμη».

Η **Ηλέκτρα** λέει: «Κατάλαβα πως όταν συνεργαζόμαστε, όλα γίνονται καλύτερα».

Η **Αθηνά** οραματίζεται: «Αγαπητό σχολείο του μέλλοντος, θέλω να μην υπάρχει κοροϊδία».

Ο **Ανδρέας** παραδέχεται: «Με δυσκόλεψε να ακούω χωρίς να διακόπτω».

Η **Δανάη** αναφέρει: «Θα ήθελα οι άλλοι να σεβονται τα συναισθήματά μου».

Η **Δήμητρα** γράφει: «Αγαπητό σχολείο του μέλλοντος, θέλω να νιώθω ασφάλεια κάθε μέρα».

Η **Κωνσταντίνα Δ.** προσθέτει: «Έμαθα ότι η καλοσύνη αλλάζει τον κόσμο».

Η **Θεοδώρα** επισημαίνει: «Κατάλαβα πως τα λόγια μπορούν να πληγώσουν».

Η **Δέσποινα** λέει: «Θα ήθελα οι άλλοι να βοηθούν όταν κάποιος δυσκολεύεται». Τέλος, ο Σπύρος συνοψίζει: «Αγαπητό σχολείο του μέλλοντος, θέλω να είσαι δίκαιο για όλους».

Οι φωνές των παιδιών ανέδειξαν την ανάγκη για ένα σχολείο πιο δημοκρατικό, συμπεριληπτικό και ανθρώπινο -έναν καθρέφτη της κοινωνίας που ονειρεύονται να δημιουργήσουν.

ΤΑΞΗ Γ2

«Δείχνουμε κατανόηση όταν κάποιος κάνει λάθος»

«Καλούμε όλα τα παιδιά να παίξουν μαζί στο διάλειμμα»

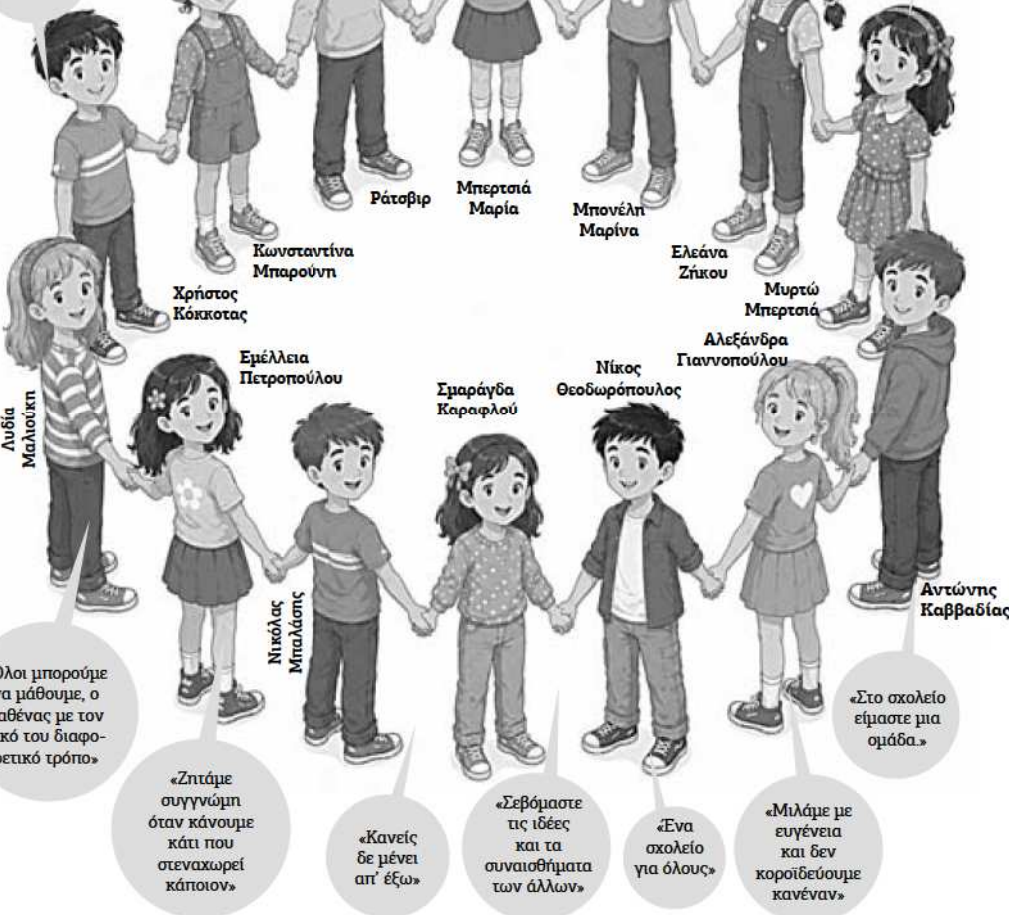
«Ένα σχολείο που όλοι είναι ίσοι»

«Βοηθάμε τους συμμαθητές μας όταν δυσκολεύονται»

«Δίνουμε ευκαιρίες να συμμετέχουν όλοι»

«Είμαστε διαφορετικοί και αυτό μας κάνει ξεχωριστούς»

«Η φιλία είναι για όλους»



«Όλοι μπορούμε να μάθουμε, ο καθένας με τον δικό του διαφορετικό τρόπο»

«Ζητάμε συγγνώμη όταν κάνουμε κάτι που στεναχωρεί κάποιον»

«Κανείς δε μένει απ' έξω»

«Σεβόμαστε τις ιδέες και τα συναισθήματα των άλλων»

«Ένα σχολείο για όλους»

«Μιλάμε με ευγένεια και δεν κοροϊδεύουμε κανέναν»

Αυδία Μαλιούκη

Χρήστος Κόκκοτας

Κωνσταντίνα Μπαρούνη

Ράτσβιρ

Μπερτσά Μαρία

Μπονέλι Μαρίνα

Ελεάνα Ζήκου

Μυρτώ Μπερτσά

Αλεξάνδρα Γιαννοπούλου

Νίκος Θεοδωρόπουλος

Σμαράγδα Καραφλού

Εμέλλεια Πετροπούλου

Μικόλας Μπαλάσας

Αντώνης Καρβαδίας



Τους διαβάσαμε. Θα τους αιούσουμε;



Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΠΙΖΟΓΙΑΝΝΗ**

«Έμαθα ότι το να κάνεις κάποιον να νιώθει ότι ανήκει στην παρέα είναι το πιο εύκολο πράγμα στον κόσμο. Απλά μπορείς να πεις: "Έλα μαζί μας" και να τον αγαπάς». Έτσι απλά, τόσο απλά μέσα από τα μάτια και την ψυχή των παιδιών γεφυρώνονται οι ανθρώπινες σχέσεις, σπάει το τείχος της μοναξιάς και της απομόνωσης και το «εγώ» γίνεται «εμείς».

Το θέμα είναι ότι στην εποχή μας όλα αυτά τα τόσο απλά και αυτονόητα -καθώς είναι ταυτισμένα με την ανθρώπινη ύπαρξη- έχουμε καταφέρει οι σύγχρονοι και εξελιγμένοι άνθρωποι να τα κάνουμε δύσκολα και ζητούμενα.

Επέλεξα το σημείωμά μου να μπει στο τέλος αυτού του ενθέτου διότι ξεκινώντας να διαβάζω τα μαθητικά σημειώματα που έφτιασαν στα γραφεία μας, στο πλαίσιο προετοιμασίας της έκδοσης, διαπίστωσα ότι οι μικροί μαθητές μάς τα είπαν όλα. Το μόνο που απομένει είναι αφού τους διαβάσουμε, να ακούσουμε αυτά που μας λένε και κυρίως να τα υιοθετήσουμε.

Ο κόσμος μας σίγουρα θα είναι πολύ καλύτερος εάν «είμαστε όλοι μια ομάδα», εάν «είμαστε μια γροθιά», εάν «συνεργαζόμαστε», αν «δεν κρίνουν τους ανθρώπους από τη πρώτη ματιά. Θα ήθελα να τους δίνουν χρόνο για να δείξουν ποιοι είναι πραγματικά, γιατί όλοι μέσα μας κρύβουμε κάτι όμορφο!».

Όλα αυτά και πολλά άλλα θέλουν οι μαθητές για το σχολείο τους και για την κοινωνία μας. Κι εμείς τι κάνουμε; Τους υψώνουμε καθημερινά τείχη και τους γκρεμίζουμε τον όμορφο κόσμο όπου θέλουν να ζήσουν. Τον όμορφο κόσμο που μαζί με τους εμπνευσμένους εκπαιδευτικούς τους αγωνίζονται κόντρα στην άγρια καθημερινότητα να οικοδομήσουν με τα πιο στέρεο υλικό, που είναι η αγάπη, και όλα τα αληθινά νήματα που αυτή απλώ-

νει -της αποδοχής, της κατανόησης, του σεβασμού, της ταπεινότητας, της ευγένειας. Όλα αυτά τα νήματα που με μανία ξεσκίσαμε παραδίδοντας στα παιδιά μία κοινωνία στεγνή από συναισθήματα και ανθρωπισμό.

Οι μικροί μαθητές, στους οποίους δώσαμε βήμα σήμερα στην εφημερίδα μας, μας θυμίζουν τι σημαίνει άνθρωπος. Μας ταρακουνούν από τον λήθαργο στον οποίο έχουμε βυθιστεί και επιχειρούν να μας τραβήξουν από τον βάλτο της μιζέριας, της γκρίνιας, της απαισιοδοξίας, της μετριότητας και του βολέματος.

Έτσι θα μπορούσαμε να δούμε τον κόσμο γύρω μας με άλλα μάτια και να βοηθήσουμε να βγάλει ο καθένας γύρω μας το όμορφο που κρύβει μέσα του.

Όλα αυτά τα οφείλουμε στον πολυτιμότερο θησαυρό της κοινωνίας μας, που δεν είναι άλλος από τα παιδιά.

“

Οι μικροί μαθητές μας θυμίζουν τι σημαίνει άνθρωπος. Επιχειρούν να μας τραβήξουν από τον βάλτο της μιζέριας, της γκρίνιας, της απαισιοδοξίας, της μετριότητας και του βολέματος

”